ПРОМІНЬ

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

PROMIN

Ч. 11 ЛИСТОПАД 1990

No. 11 NOVEMBER 1990

ПРОМІНЬ **PROMIN**

Ч. 11 ЛИСТОПАД 1990 РІК XXXI VOL. XXXI NOVEMBER 1990 No. 11

видає

СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ

Виходить раз у місяць
Редагує Редакційна Колегія, редактор — Олена Гринь
Адміністратор і англомовний редактор —
Маруся Тарнавецька-Зурек

PROMIN
P.O.Box 3551, Sta. B.,
Winnipeg, Man. Canada
R2W 3R4

Річна передплата в Канаді $15.00
Передплата до інших країн 17.00
Одно число 1.50

Редакція застерігає собі право скорочувати та поправляти надіслані матеріяли.

Published by

UKRAINIAN WOMEN'S ASS'N OF CANADA

Edited by Editorial Committee, Editor — Olena Hryn
Administrator and English Editor —
Marusia Tarnawecka-Zurek

PROMIN
P.O. Box 3551, Sta. B.,
Winnipeg, Man. Canada
R2W 3R4

Subscription in Canada $15.00
Other countries 17.00
Single copy 1.50

The editors reserve the right to edit submitted materials.

ЗМІСТ

Савеля Стечишин: 30-ліття „Променя" 1
Наталія Когуська: Моє прощальне слово журналові 3
Об'єднання працівників літератури: Повідомлення 4
Олена Гринь: До уваги чаитачів 4
———— Першого листопада 1918 р. 5
Леся Храплива: Поклін вам, лицарі 5
Леся Храплива: Книжка, наклад якої вичерпаний 6
О.Г.: 50 років з дня смерти Софії Русової 7
Любомира (СВОР): Як навчити дитину 8
Катря Янківська: На фармі 8
————: Вінчання провідних сумківців 9
О.Г.: Кирило Стеценко в Вінніпезі 10
(За О. Кузьмович „Свобода"): Павільйон 1000-річчя в Едмонтоні 10
Віра Смерека: Собор Святої Софії 11
————: Нашим дітям 22
Уляна Пелех: Оксана Пахльовська 24
Ольга Райчиба: Подяка пані Наталії Когуській 26
С.С.: З нагоди 30-ліття „Променя" 27
Б.М.: 30-ліття „Променя" 29
————: Листи до Редакції „Променя" 30
Анна Фіґус-Ралько: Бл. п. Теодора (Доця) Гаврисишин 31
————: Квіти незабутнім 32

CONTENTS

ENGLISH SECTION

Helen Raycheba: Ukrainian Congress Annual Conference 15
Randal McIlroy: Common Heritage Explored, A Review 17
Marusia Tarnawecka-Zurek: Profiles 20
Nellie Seniw: Oryssia Lennie Appointed Deputy Minister in Alberta Government 20
Lesia Samp: U.S. Convention of the Ukrainian Orthodox League 21

На першій сторінці обкладинки: 30-ліття „Променя"
На третій сторінці обкладинки: Видання. Пресфонд, Поправки
На четвертій сторінці обкладинки: Посвячення національного прапора України коло Софійського Собору в Києві.

Second Class Mail Registration Number 1925
International Standard Serial Number ISSN 038021-40

Printed by Trident Press Ltd., Winnipeg, Man., Canada

Савеля Стечишин

30-ЛІТТЯ „ПРОМЕНЯ"

Цього року припадає 30-ліття „Променя", пресового орґану Союзу Українок Канади.

Преса, друковане слово — це така могутня сила в житті народу, без якої годі уявити собі поступ суспільства. Особливо для організації преса необхідна як середник для освідомлення і об'єднання власного членства, поширення своїх ідей, поглиблення діяльности та загального скріплення організації. Преса виконує ролю вчителя, виховника, провідника, бо вона пов'язана з усіма проявами життя: з життям людей, родини, громади, церкви, школи, держави. Тому вартість преси дуже велика.

Українські жінки в Україні ще за часів Наталії Кобринської, коли тільки починав розвиватися жіночий рух, думали про жіночу пресу для пропаґування ідей про право жінки на самостійну працю та вищу освіту, а вже зокрема була велика потреба піднести гідність жінки. Але з їх плянів вийшла тільки одна публікація „ЖІНОЧИЙ АЛЬМАНАХ", 464 ст., 1887 року, спільними силами провідних жінок Наддніпрянщини та Галичини. Це найстарша книга українських жінок. В роках 1893, 1895, 1896 Наталія Кобринська видала три випуски „НАШОЇ ДОЛІ" в Стрию. Хоч ці видання не були часописами у власному розумінні, але їх зміст віддзеркалював справи і дух тодішнього часу.

Кільканадцять літ пізніше вийшла у Львові 1908 року жіноча газета „МЕТА", ініціяторами якої були: Дарія Старосольська, Олена Охримович (Залізняк), Ірина Січинська. Через брак фондів „МЕТА" не втрималася довше як один рік. 1922 року Олена Кисілевська короткий час провадила сторінку „ЖІНОЧЕ ДІЛО" в часописі „Діло" у Львові. Жіноча Громада в Києві видавала 1917 року „ЖІНОЧИЙ ВІСНИК", але і він довго не втримався. У Львові була „НАША МЕТА" соц.-демократичної партії 1919-1920. 1921 року Мілєна Рудницька мала тижневий додаток „ЖІНОЧИЙ ВІСНИК" у „Ділі". Після Першої світової війни розвинулася діяльність українських жіночих організацій в Західній Україні, а разом з тим зростала щораз більша потреба на жіночу пресу.

1925 року Олена Кисілевська власним коштом почала видавати в Коломиї „ЖІНОЧУ ДОЛЮ" при співпраці місцевої філії Союзу Українок. Це був популярний двотижневик. Того самого 1925 року жіноча кооператива Українське Народне Мистецтво у Львові приступило до видання місячного журналу „НОВА ХАТА", ціллю якого було плекати домашню культуру та популяризувати українське народне мистецтво. З приходом Совєтів 1939 року всі видавництва в Західній Україні зліквідовано.

Канада й США мають свою історію жіночої преси. 1919 року д-р Володимир Сіменович видавав „Ранню Зорю", жіночу газету, в Шікаґо, один рік. Марія Бек видавала жіночий журнал „ЖІНОЧИЇ СВІТ" 1933-1934 у Питсбурґу. Союз Українок Америки має журнал „НАШЕ ЖИТТЯ" від 1944 року. В Канаді Організація Українок Канади приступила 1950 року до видання журналу „ЖІНОЧИЙ СВІТ". Були в різних часописах жіночі сторінки, якими користувалося організоване жіноцтво. Союз Українок Канади має свою історію преси.

Обидва жіночі видання з Галичини — „ЖІНОЧА ДОЛЯ" і „НОВА ХАТА" було надіслано до Інституту ім. П. МОгили ще 1925 року, саме тоді, коли йшла мова про організування краєвої жіночої організації для об'єднання існуючих жіночих товариств. Ці два видання були добрим джерелом інформацій про події в Україні, а зокрема про жіночий рух і його напрямні. З редакторами обох видань підписана цієї статті нав'язала листування. Передплатити на ці журнали рік за роком швидко зростали в Канаді серед членства Союзу Українок Канади. Обидві публікації були дуже популярні.

Розуміючи вагу друкованого слова для розвитку організації, в Канаді на першому українському жіночому з'їзді 1926 року, на якому основано першу в Канаді краєву організацію СОЮЗ УКРАЇНОК КАНАДИ, винесено ухвалу відкрити в тижневнику „Укр. Голос" жіночу сторінку. Цю справу реферувала на з'їзді могилянка Анна Чепесюк (Стасів). „Укр. Голос" радо уділив сторінку безплатно і вона появилася на початку 1927 року. Це була перша в Канаді жіноча сторінка спонзорована краєвою жіночою орґанізацією. Сторінкою займався вибраний на з'їзді редакційний комітет, голова якого виконувала обов'язки редакторки, дописувала та запрошувала кваліфікованих одиниць до співпраці. Головами були: Савеля Стечишин, Тетяна Кройтор, Сте-

фанія Бубнюк, Дарія Янда. Звичайно, провідні одиниці СоюзуУК дописували періодично. Манітобська Екзекутива Союзу під проводом Марії Марко провадила короткий час секцію „Довкола домашнього вогнища". Під час своєї поїздки в Україну 1928 року краєва голова С. Стечишин нав'язала зв'язки з провідною діячкою в Празі, Зінаїдою Мірною, і запросила її дописувати до сторінки. Під час Другої світової війни Наталія Когуська була сталою редакторкою аж до появи „Променя". 1945 року С. Стечишин започаткувала колюмну „ДОВКОЛА ДОМУ", яка проіснувала 25 років. Кожночасно краєва управа Союзу Українок Канади подавала до сторінки свої організаційні матеріяли, а відділи присилали свої звідомлення про місцеву працю.

Жіноча сторінка виконала велику ролю в розвитку Союзу Українок Канади. В тих ранніх часах треба було розбуджувати національну свідомість українських поселенців та заохочувати до самоосвіти через широке читання. Треба було піднести гідність жінки і виробити в ній довіря до своїх сил і почуття відповідальности в громадській праці. Союз Українок Канади в тих часах перший звернув увагу на потребу плекання українського народного мистецтва. Такі теми обговорювано на сторінці. Сторінка Союзу Українок Канади проіснувала 33 роки і виховала цілу ґенерацію національно-свідомих українок.

Зі зростом Союзу Українок Канади сторінка стала замалою і появилася потреба подумати про журнал, щоб уможливити ширший вияв зацікавлення читачок. Про видання власного журналу йшла мова кілька років. Остаточно на краєвім з'їзді Союзу Українок Канади 1959 року постановлено приступати до видання журналу. Наступного року появився „ПРОМІНЬ".

Успіх видання часопису чи журналу залежить від солідної фінансової бази та відповідних сил до праці. На щастя, Союз вчасно подбав про фонди і був щасливий, що серед його членства у Вінніпеґу, де мав друкуватися журнал, було дві досвідчені особи до праці. Ними були Ольга Войценко і Наталія Когуська. Обидві ці активістки були в проводі Союзу Українок Канади, бувші краєві голови, громадські діячки, принципові в українських справах, письменниці, зацікавлені виданням журналу.

Ольга Войценко мала відповідальну працю при видавництві „Тризуб", що видавав тижневик „Український Голос", і була знавцем видавничих справ. Всі друковані праці Союзу Українок Канади були під її наглядом. Вона доглядала сторінки Союзу, щоб добре представлялася і мала відповідний зміст. Це вона піддала гадку оживити сторінку тижневою колюмною „ДОВКОЛА ДОМУ" на теми дня. Це вона придумала проєкт опрацювати куховарську книжку в англійській мові і пропагувала цю ідею аж до практичного здійснення. В цілому процесі друкування книжки (Traditional Ukrainian Cookery) вона доглядала всіх подробиць, докладала старань, трудилася, щоб книжка вийшла як порядний фаховий продукт, яким можна похвалитися на книжковому ринку. Крім Союзу Українок Канади вона займала відповідальні пости в інших суспільних організаціях.

Ольга Войценко не тільки заслужена громадська діячка, вона проявила себе як автор кількох праць, з яких найбільш знані „Інший світ інші дні" 1959, „The Ukrainians in Canada" 1968, сім томів „Літопису українського життя в Канаді", над яким вона далі працює. Вона є автором кількох інших публікацій, як „Франкіяна в Канаді" (1957), „Слов'янська література в Канаді" (1969), співавтор „Скріпта менент" — Бібліографія Я.Б. Рудницького, статті в журналі „Слово на сторожі" та інші праці. Це тільки вкоротці про заслуги Ольги Войценко. Для справедливости вона заслуговує на повну біоґрафічну розвідку.

Другою нашою заслуженою діячкою у Вінніпеґу це Наталія Когуська. Вона вже має вироблене ім'я заслуги в Союзі Українок Канади як бувша краєва голова, ділова секретарка, організаторка, редакторка сторінки, автор двох томів історії Союзу, що покривають 50 років існування організації, і короткої історії „Дорогами 40-річчя". Вона опрацювала ювілейну Книжку СУМК (1956). Як письменниця вона має в своїм дорібку два оповідання: „Мати" і „В полеті до волі". Вона брала участь в різних ділянках українського життя: була довгі роки в Раді Української Школи, очолювала жін. секцію краєвої управи КУК, член клюбу етнічної преси.

Наталія Когуська прийняла обов'язки редактора „Променя" від його започаткування 1960 року і трудилася ним 30 років. Можна сказати „Промінь" став її життям, її дитиною. Під її керівництвом журнал здобув собі дорре ім'я не тільки серед свого членства але й ширшого кола читачів поза нашою орґанізацією. Наталії Когуській належить особливе признання за її від дану увагу журналові та подяка за многогранні громадські труди в різних ділянках українського життя.

МОЄ ПРОЩАЛЬНЕ СЛОВО ЖУРНАЛОВІ

„Все йде — все минає". Привітав наш Провінційний З'їзд Союзу Українок у Манітобі нову редакторку журналу „Промінь" і побажав їй багато найкращих успіхів, здоров'я продовжувати почату тому 30 років працю для добра організації, нашої церкви і свого народу. Прилучуюсь й я до тих добрих побажань пані Олені Гринь у її нових відповідальних обов'язках, які вона прийняла з днем першого жовтня ц.р. і до яких вона підійшла з теплом у своїм серці.

Вважаю своїм приємним обов'язком скласти щиру подяку, в першій мірі, всім читачам журналу. Читачі це його основа, це ґрунт, від якого залежить його сила і зростання, а кожний часопис, чи журнал народившись хоче зростати та пробивати собі дорогу у ширший світ. Тому кожний редактор шукає близького контакту з своїми читачами, хоче розуміти своїх читачів і з любов'ю підходить до своєї праці. Свого часу один журналіст сказав, що він тужить за очима своїх читачів, за очима — голубими, карими, сірими, бо працюючи він думає про них і він хоче, щоб вони його чули, бачили і розуміли, він працюючи дарує їм частину свого духового світу. Він також хоче, щоб журнал чи часопис служив вірно своїй справі, щоб насвітлював ті ідеї, до яких був покликаний.

Листування з читачами. Радували мене щирі листи читачів, радували їхні поради, бажання, їхні признання, радували мене їхні докори за друкарські помилки, які свідчили, що журнал таки прочитаний. Здобув журнал „Промінь" багато добрих друзів однодумців, які залишились і моїми особистими друзями не тільки в Канаді, але далеко поза її межами, друзі яких я ніколи не бачила, а стрічались і знайомились лише в думках, в ідеях та в ідеалах нашого українського буття. Не завжди я мала нагоду відписувати на ці дорогі листи — не ставало часу в кожноденній клопітній праці, яку доводилось з любов'ю виконувати впродовж всіх тих довгих років.

Складаю особливу подяку співпрацівникам журналу, так званій редакційній колеґії — журналістам, дописувачам, які з посвятою свого дорогого часу дарували свої цінні статті на різні теми, особливо про виховання, з літератури, історії, мистецтва та багато іншого. Згадати їх всіх тут поіменно не маю можливости, їхні прізвища знайдемо на сторінках журналу, а до того дописували вони в різний час, зате чотирьох журналісток стояли поруч журналу впродовж цілих 30 років, це — Тоня Горохович, Савеля Стечишин, Галина Мельник-Марко і Гелен Райчеба.

Особливу подяку складаю референткам журналу „Промінь" при відділах Союзу Українок. Вони своєю невтомною працею у великій мірі причинились до зросту журналу, розповсюджуючи його у своїх місцевостях, допомагаючи фінансово організуванням імпрез. Деякі з них пройшли разом з журналом від його початку впродовж 30-ти років служили йому: Марія Білоус — Давфин, Ман., Настуня Микитюк — Вернон, Б.К. Довго заслужені референтки: Марія Гарбус — Саскатун — тепер Марія Дорош, Вірджінія Джонсон — Йорктон, Маргарита Ременда — Ванкувер, Вікторія Калюжна — Лондон, Онт., Ніна Кузьменко — Лондон, Онт., особливо заслужена референтка пані Єлена Коваль у Келґарі, яка дарувала кількаразові більші пожертви, довголітні референтки в Едмонтоні — Марія Лазарук, Софія Гриник, Т. Сидоренко — Монтреал, та багато інших, яких тут не згадую поіменно, але згадую їхню посвяту для журналу.

Скадаю подяку моїй найближчій співробітниці Галі Ґомез-Пералес, яка сповняла обов'язок адміністратора та займалась редагуванням англомовної частини журналу виконуючи іншу побіжну офісову працю.

Центральним управам Союзу Українок Канади, складаю найщирішу подяку за співпрацю, а останній в Саскатуні, за прощальне вшанування мене на З'їзді Союзу Українок Канади в Реджайні в 1989 році.

Наталя Когуська

„Мова — це душа народу. Найдорожче для людини — це думка, а вся складність думки у рідній мові. Ворог може захопити територію. Він може силюндрувати міста, села. Але доки живе душа народу, народ безсмертний. Вмирає душа — вмирає народ... Без мови немає народу".

Павло Загребельний

ПОВІДОМЛЕННЯ
ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ ІМ. ЛЕОНІДА ГЛІБОВА

Світовий Конґрес Вільних Українців проголосив цей, 1990 рік — Роком Української Єдности, а рівночасно декаду 1990-1999 — Декадою Української Мови. Небувалі переломові події в Україні та в усьому світі найкраще доказують актуальність та доцільність цих гасел, як теж необхідність переводити їх наполегливо в життя. Президія СКВУ звертається до всіх українців в Україні, діяспорі та розсіяних по просторах СССР, щоб розбудували українське шкільництво, пресу й літературу, „даючи молоді ключ до нашої історії й культури".

У цьому зв'язку особливо важливим чинником являється українська книжка. Якщо дитина засвоїть собі змалку звичку дружити з нею, тоді ця книжка стане дуже успішним засобом її духовного росту, утвердження її в рідній мові та взагалі в формуванні її, як активного українця. А в сумі — це засіб, щоб виплекати нове творче покоління українців; виплекати наперекір труднощам, які існують всюди в різних видах.

Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді старається про здійснення цієї ідеї вже від 1946 року. На жаль, саме в цьому Році Великих Надій, пережило воно незаступиму втрату відхід у Вічність його довголітнього й неструдженого голови, бл. п. Івана Б о д н а р ч у к а. Недавно теж втратило ОПЛДМ одного зі своїх членів-основників, Леоніда П о л т а в у. Одначе свідомість величини завдань та необхідности їх сповнення, заставляє осиротілу Управу діяти дальше безперервно.

На засіданні Управи в Торонто, дня 10 червня цього року, тимчасове головство ОПЛДМ погодилася перебрати мґр. Антоніна Горохович, аж до Загальних Зборів ОПЛДМ, які плянуються на жовтень цього року в Торонто. Завданням Зборів буде — скоординувати всі сили працівників пера й пензля, які творять для української дітвори, чи займаються виданням творів для неї. Нововибрана Управа зможе тоді встановити напрямні діяльности на дальше майбутнє.

А покищо ОПЛДМ закликає наше громадянство, головно ж учителів, виховників та батьків, щоб не забували про українську книжку для наших малят. Ця книжка доступна сьогодні у всіх вільних країнах світу, де ми живемо. Саме тільки ОПЛДМ видало за останніх сім років понад двадцять книжечок для дітей різного віку. А є в нас ще й інші численні, дуже добрі з виховного та мистецького погляду, видання. Їх можна набути в книгарнях усіх наших більших осередків. Їх треба купувати й дарувати при кожній нагоді нашим дітям у діяспорі. Але не менше треба старатися передавати їх усіми можливими засобами в Україну. На цю ж книжку із вільного світу ждуть із тугою, як в Україні, так тим більше й по всіх просторах СССР, де розкидані українці. Сорок кілька років ми писали, видавали, завжди з надією, що вільне українське слово й думка таки колись дійдуть до всіх українців. Оце той час настав — треба його належно використати! Це ж один із засобів, щоб здійснити клич цього Року Української Єдности!

ДАЙМО Ж УКРАЇНСЬКУ КНИЖКУ —
УКРАЇНСЬКІЙ ДИТИНІ ПО ВСЬОМУ СВІТІ!

За Обєднання Працівників Літератури
для Дітей і Молоді —
А. Горохович, в.о. Голови
П. Цехош, Заступник
О. Ковалик, Секретар
Е. Боднарчук
Л. Храплива-Щур

———————

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Ласкаво просимо не подавати матеріалу одноразово написаних в двох мовах. Журнал є україномовний, але ми маємо і англомовну секцію. Отже, пишіть дописи в одній мові: українській — і ваш допис буде поміщений в українській секції журналу або ж англійській — і ваш допис буде поміщений в англійській секції журналу. Ми не можемо друкувати півнапів дописи. Є українська приповідка: „не мішають горох з капустою".

Щиро ваша Олена Гринь

ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА 1918 Р.

Українська Національна Рада у Львові, створена 18-го жовтня 1918 року всіма діючими тоді українськими політичними партіями в Західній Україні, дня 1-го листопада 1918 року перебрала владу від Австро-Угорської адміністрації, яка була тоді властиво під домінуючим впливом поляків. Ця історична подія нерозривно пов'язана з іменем полковника Дмитра Вітовського, який підготовив та збройно виконав цей переворот з невеликою кількістю українського війська, що рахувало 60 старшин і 1400 вояків, проти далеко сильнішої автстрійської військової залоги у Львові. Виконавши цю блискучу військову операцію, він примусив галицького цісарського намісника Гайна передати владу Українській Раді Західньої Української Народньої Республіки.

Захоплення влади 1-го листопада 1918 року у Львові, вважається одним з найвідважніших подвигів українського війська, бо він дав поштовх до повстання українців по всій території Західньої України.

Полковник Д. Вітовський в листопаді цього ж року перебрав командування збройними силами Західньої УНР, а згодом був призначений державним секретарем військових справ ЗУНР. У травні 1919 року, як член мирової делегації поїхав до Парижу і вертаючись загинув в літаковій катастрофі.

„Наша боротьба" ч. 9, 1988.

ПОКЛІН ВАМ ЛИЦАРІ

Поклін Вам, Лицарі! Поклін.
Вам Листопадові Герої!
Ви роз'яснили небосклін
Промінням волі золотої.

У темну ніч, в осінній час,
Як листя падало зів'яле,
Ви принесли весну до нас,
І сонце волі засіяло.

Бо Ви в історії ще раз
Тюрму розбили й кайдани.
Пресвітлий, давній волі час,
Ви привернули знов ділами.

Поклін Вам, Лицарі, Поклін,
Що міт нам гордий залишили,
Повік в серцях остане він,
Хоч і над Вами вже могили.

Задивлені в зоряний міт,
Ми йдемо Вашими слідами!
Поклін, Герої! Вам поклін!
І вічна пам'ять поміж нами!

Леся Храплива

КНИЖКА, НАКЛАД ЯКОЇ ВИЧЕРПАНИЙ

(ІРИНА СЕНИК: **„СУВІЙ ПОЛОТНА"**, ПОЕЗІЇ, ВИД. „СПІЛКА", НЮ ЙОРК, 1990).

Про цю книжку треба говорити, як про зовсім окрему небувалу появу. В першу чергу тому, що вона вийшла заходами шкільної товаришки сестри (вже покійної) авторки.

Шкільна товаришка Леоніди Сеник, сьогодні визначна діячка нашого жіночого руху, вшанувала та обезсмертнила пам'ять своєї подруги Леоніди в шляхетний і корисний всьому громадському спосіб: заопікувалася її молодшою сестрою, відомою поеткою й довголітнім в'язнем, Іриною Сеник. Дала їй змогу зустрінутися з українською діяспорною спільнотою в численних осередках, заопікувалася і, врешті, видала її поезії.

Леоніда Сеник, активна членка українського підпілля, залишилася навіки під сибірськими снігами у трагічно-далекій Кемеровській Області РСФСР. А Ірина вижила й пережила її, дарма, що повернулася в рідний край інвалідом. І таким же чудом, як те пережиття всіх нелюдських знущань, став і її приїзд у заморські країни, поміж нас. Так, як сьогодні, маємо нагоду зустріти живими чимало постатей, які донедавна були для нас тільки леґендою. Так зустріч з І. Сеник сталася для нас дійсністю. Ірина Сеник знайшла живий зв'язок із нами, неначе за благословенням світлого духа покійної сестри.

Чому саме назвала вона свою книжку **„Сувій полотна"?** Вже перший вступний вірш розкриває значення цієї назви: авторка не лиш поет, але й віртуозна вишивальниця. Як її вірші, так і кожний стіб вишивки народжуються із глибини її багатої творчої душі. Тільки ці обидва роди її творчости разом дають нам повний її образ. І обидва ці роди представлені в книжці: кожний тремтливоніжний мініятюрний вірш авторки прикрашений відповідним взором її укладу. Слово й наглядна форма перегукуються тут на кожній сторінці у витонченій, добірній гармонії.

„Сувій полотна..." товаришка лагерної недолі Ірини Сеник. Надія Світлична пише в післяслові книжки, що творила авторка свої мініятюрні орнаменти-шедеври на кожному випадковому куску тканини, який попадався в її руки в скупих умовинах лагерного життя. Цілий сувій пригожого, чистого полотна мусів бути в ті часи для неї просто неосяжною мрією, необмеженим привілеєм для її творчого вислову. І оце діждалася вона цього сувою. Не диво, отже, що і книжку назвала **„Сувій полотна".**

Поезії, поміщені **в книжечці, доповнюють та пояснюють, дуже значні спомини самої авторки:** про чудесну, майже короткотривалу зустріч зі сестрою в лагері, про її передчасну неповинну смерть. Про родину, яка зуміла одначе віднайтися серед небуття сибірських холодних просторів та відсвяткувати спільно наше Різдво під нашою традиційною ялинкою.

А кожний вірш — окремий світ прекрасного, живого, творчого людського духа. Можливо, що це незвичне (а може саме так і буває), жорстоке, по-нелюдяному важке життя в'язня викликало в Ірини Сеник стільки світлої ніжности, таку глибину почувань, таке багатство свіжих поетичних образів:

„О, Вечоре мій вечоровий,
Мій розвеснілий оксамите,
Чому ти завжди сумовитий?

Пустку, що її окружала, недостачу рідних осіб, безбарвність лагерних буднів зуміла авторка заповнити уявними друзями: вечором, зорями, навіть місяцями року, з яких кожний приносив їй нові почування, новий погляд на життя. Навіть у день іменин доводиться їй побажати хіба собі самій:

„Замість дротів —
Легіт полів —
Тобі, Ірино!

А замість ґрат —
Небо Карпат —
Тобі, Ірино!"...

Це ж цілий цвітучий сад, власний світ доброти, краси й ніколи не здійсненої любови. Його зуміла сильна, творча особливість авторки насадити й виплекати на боляче-скупому ґрунті невільничих вражінь і переживань. В цьому ж і перемога, і велич Людини.

І це багатство сталося завдяки неоцінимій прислузі видавця, власністю всієї української спільноти, розкиданої по чужих континентах, так як сьогодні можуть знайти ці ластівки і шлях до рідного гнізда, бо „залізна заслона" сьогодні вже теж починає прориватися.

Лихо тільки в одному: обережно-невеликий наклад книжки не зміг забезпечити попиту. Книжка вичерпалася, стала недоступною бібліографічною рідкістю вже тепер, ще таки в році своєї появи. А це шкода і, справді, невиджалувана шкода. Можна її направити тільки доказавши щедрому видавцеві, що новий наклад книжки

☞

50 РОКІВ З ДНЯ СМЕРТИ СОФІЇ РУСОВОЇ

Софія Русова — велика українська патріотка, вчена, працівниця на громадській і політичній ниві.

Софія Ліндфорс-Русова народилась на Чернігівщині 1856 року. По походженні шведка (по батькові) С. Русова полюбила народ, серед якого жила і виховувалась, відчула його горе і кривду. А це ж були тяжкі часи кріпацтва.

Коли їй сповнилось 10 літ переїзджає разом з батьком (по смерті матері) в Київ. Тут вона вступає до української гімназії, де знайомиться з українською молоддю, яка найбільше гуртувалась навколо таких визначних діячів на українському полі, як Мих. Старицький (актор, режисер, письменник) та Микола Лисенко (композитор). В цьому гуртку молоді Софія Ліндфорс знайомиться з Олександром Русовим, з яким пізніше і одружується. Микола Лисенко, як весільний дарунок, присвячує своїй талановитій учениці композицію „Золоті ключі".

По смерті батька Софія Русова разом з сестрою закладає школу, а пізніше, вже самостійно, і дитячий садочок.

Вже був готовий „Кобзар" Тараса Шевченка до друку, як вийшов указ заборони української мови (1876 р.). Важливу справу видавництва було доручено Русовим, що вони й здійснили, але вже за кордоном, в Празі. При допомозі добрих людей з Галичини (де було вільніше політично) Русови перепачкували все видання „Кобзаря" в Україну.

Повернувшись в Україну Русови поселились на малому хуторі серед селян. Їх дім стає осередком культурного і революційного руху. Це приводить до арешту Софії Русової саме в той час, коли її найбільше потребували її маленькі діти. Після 3-х місячного арешту С. Русова їде до Одеси, де вже перебував її чоловік з дітьми. Але й тут прийшов арешт, як багато інших разів пізніше. Бувало, що приходилось сидіти в тюрмі разом з своїм чоловіком і сином. Між арештами Русови не припиняли праці, якій посвятилися.

В часі нашої державности С. Русовій було доручено становище комісара дошкільної і позашкільної освіти. Але це тривало недовго. Разом з урядом С. Русова виїзджає до Кам'янець-Подільського, де викладає в українському університеті, організовує допомогу раненим і полоненим українським воякам, організовує Українську Національну Жіночу Раду. Деякий час лишається під більшовицькою окупацією, але в скорому часі переходить Дністер і зупиняється, як еміґрант, у Празі (Чехословаччина). І тут на 66-му році життя починає працю в педагогічному інституті ім. Драгоманова, як професор педагогіки. А також приймає активну участь в українському житті, особливу увагу присвячує жіночому рухові. До 50-ти літнього ювілею Жіночого Конгресу (1884-1934) видає книжку „Наші визначні жінки", яка виходить накладом „Жіночої долі". Книжка знайшла відгук серед українського жіноцтва і її наклад скоро вичерпався. Тому Союз Українок Канади перевидав цю книжку в 1945 році, яка була дуже популярна і в Канаді.

Одним словом, можна тільки дивуватись жінці-матері, яка зробила такий великий вклад в наукову, культурну і революційну працю.

Нехай цих кілька слів будуть китицею квітів на її могилу. С. Русова померла 5-го лютого 1940 року. Відділові Союзу Українок Канади, що носить її ім'я (Long Branch, Ont.) даємо признання за вшанування цієї визначної жінки.

О. Г.

напевно розійшовся б, не повільніше від першого. Доказати можна численними замовленнями заздалегідь, для того й подаємо адресу видавця. Кожний відділ нашої організації може без труду взяти в розпродаж якусь кількість примірників, щоб допомогти доброму ділу.

Ціна книжки — п'ятнадцять долярів; але яка ж це ціна для вистражданого людського життя, для тріюмфу людського духа? Хіба тому може бути взагалі якась матеріяльна ціна? І тому саме необхідно постаратися про новий наклад книжки, щоб книжка розійшлася якнайширше, щоб долинула в Україну, щоб стала настільною книгою в кожній українській хаті, а також дорогим, сердечним скарбом кожної свідомої українки.

Mrs. Natalia DANYLENKO
121 Harvard Ave.
SOMERDALE, N. Jersey, U.S.A. 08083

Л. Храплива-Щур

ЯК НАВЧАТИ ДИТИНУ ГАРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, ЖИВУЧИ В ПОГОНІ ЗА ЧАСОМ?

(Продовження теми з попереднього числа)

В попередному числі цього журналу ми говорили про використовування прогулянок в природу, як одного з засобів навчання дитини української мови. В цьому числі містимо дальший розділ порад на повищу тему, пера мґр. Тоні Горохович: „Праця батьків над мовою дитини", а саме розділ про те, як вводити дитину в світ тварин і птахів в українській мові.

• **Спостереження над тваринами.** Міські діти також повинні знати тварин. Трапляється, що маля боїться крілика, курки, качки. Малята можуть сказати, що корова — це слон. Спостерігати за тваринами можна під час виїзду за місто. Найлегше познайомити дитину з котиком. Дорослий бере кота в руки і пропонує дитині розглянути його. Каже, що у кота є тулуб, голова, вуха, очі, ротик, ніс, вуса, пухнастий хвіст і 4 лапи. Шерсть у кота м'яка і пухнаста. Хай маля погладить його. Потім даємо котові пити молоко й кажемо: „Котик хлебче молоко". Тепер добра нагода дати дитині змогу розгадати загадку: „У нашої бабусі сидить звір у кожусі, біля пічки гріється, без водички миється". Побачивши крілика, легше буде спонукати дитину вивчити вірш „Кроленята" М. Познанської"

Сірі, білі, ще й пухнасті,
Є на фермі кроленята.
Я для них несу травичку,
З буряків зелену гичку,
Ще й капусти качани,
Щоб скоріш росли вони.

Обсервуючи кріликів, дитина пізнає, що вони подібні до зайців, що їдять траву, моркву, листя капусти, буряків.

Спостереження за тваринами не тільки збагачує і розвиває мову, але й виховує любов до тварин, бажання доглядати за ними, розвиває інтелект знання про користі, що їх мають люди з тварин, знайомлять з їхнім виглядом і особливостями.

• **Багато нагод маємо для познайомлення малят з птахами.** Діти люблять ловити пташок чи зганяти їх з гілок дерева. Але при відповідній розмові й поведінці дорослих з птахами навчимо дитину бережно ставитись до пташок. Треба їх погодувати, а тоді й загадку „Бідовий хлопчина в теплій сорочині, по дворах стрибає, крихти підбирає" — легко буде відгадати. Зустрівшись з іншими популярними в даній околиці птахами, знайомимо з ними дітей, питаючи: „Як називається цей птах?", „Якого кольору його пір'я?", „Що він їсть?", „Де зимує?" Взимку на вікні можна влаштувати годівницю для птахів і щодня провадити спостереження над ними, розмовляючи з дитиною.

Восени слід звернути увагу на відліт птахів у теплі країни. Питаємо: „А чому птахи відлітають у теплі країни?, „Які птахи відлітають?" Пояснюємо, що птахи відлітають у вирій шукати собі їжу. Вони сумують за нашими країнами, не в'ють гнізд, не виводять там пташенят. Дітям цікаво буде, коли розповімо їм про птахів, які живуть в Україні, яких нема в країнах за океанами. Малята легко запам'ятають вигляд лелеки з малюнка, коли при оглядданні його скажемо віршик:

Довгі ноги — довгий ніс.
Прилетів — обід приніс:
Смачних жабеняток
Для своїх маляток.

Любомира
Виховна Рада СКВУ.

НА ФАРМІ

Наші фарми такі чудові! Кожна травичка, кожна квіточка, кожна рослина має свої специфічні пахощі, які зливаються у спільні пахощі, ...Фарми наші завжди гарні при сході сонця, коли все починає прокидатися до нового життя.

Підчас одного погідного дня ми вибрались на фарму по мед, що був найкращим виробом і знаний на цілу Манітобу, до п. аґронома Н. Паньків. До нас прилучилися пані І. Книш і П. Старак, думали, що в товаристві веселіше, можна буде почути багато цікавих новинок. Ми їхали своїм першим новим автом, яке набули по якімсь часі свого побуту у Вінніпезі.

Була неділя, початок місяця вересня. День погідний, довкруги пахощі трав, а на стернях лежали останки покошеного збіжжя. Але не тільки пахощі на фармах — чарівний світ...

Навкруги співає кожна комаха (мурашка, бджілка, чмелик, коник) — усі видають ніжні звуки, які вливаються в одну гармонію співу цілої фарми. Здавалось, що кожна частинка повітря співає, ми почували себе щасливою частиною прекрасного Божого світу.

Фарми завжди гарні! І при всході сонця, як все починає прокидатись до нового життя, і вдень, а вже особливо над вечір... Сонце починає спускатися за

обрій і небо змінює свої кольори, міняється зелений, жовтий помаранчевий, червоний, а сонце з маленького робиться великим золотим колом. Бджілки спокійно з квітів залітають до своїх уликів.

Тоді і вірити не хочеться, що це те саме небо.

Під вечір ми доїхали до п. Н. Паньків. Фарма була обсаджена довкруги смереками і іншими деревами, в кінці городів блищала невеличка річка, протікала чиста вода, там літом і покупатися можна. По правій стороні річки на корчах блищали рештки червоних малин, засаджених довгими рядочками, а далі по грядках грілися на сонці гарбузи, дозрівали дині, огіркові насінники, розлягались буряки і вся городина.

Недалеко була криниця, видовбані з цілого дерева ночви, з яких пила воду худоба. Звідти бігла стежечка вгору до саду, а в ньому стільки овочевих дерев, а на них стільки овочів, що аж гілля гнулось до землі від тягару.

Господарі по дружньому вітали нас, незабаром угинався гостинний стіл. Прості страви здавалися такими надзвичайно смачними, на столі пахучий хліб свого печива золотого кольору, припрошувати їсти зовсім не треба було.

Після обіду, подякувавши господарям, ми подалися до місця, де стікав свіжий мед у високі бочки, які п. Н. Паньків доставляв до замовлених фірм. Переходячи стежкою через город, біля хати здалека вже видно соняшники, які нагинали свої золоті корони до сонця, ніби сторожа стояла при вході довкола.

Входимо в садок — все щеплене руками господаря, бували і два сорти овочів на одному дереві. Проходимось, а він розповідає в котрім році яке дерево садив, а довкруги так свіжо і гарно. Та час біжить і треба спішити на пасіку.

Вдорозі від господая довідуємося, що пасіку ніколи не ставили просто на городі, а завжди в садку, щоб був холодок, запашні квіти мусіли бути недалеко, бо бджілки мусять мати багато цвіту. Дальше господар у своїх оповіданнях казав: „Я опинився у вільній країні, на мене вплинуло господарювання демократичної держави, яке своєю економією дуже різниться від Европейських країн, — зглядно від Польщі. Тут можна було поширити знання, мені відкрився новий світ. Я почав працювати над пасікою і вирощувати молодий овочевий сад. Розмова не кінчалася, господарі глибоко цікавляться літературою та мистецтвом. Був жвавий обмін думок.

На дворі вечоріло. Ми наладували торби медом, овочами і всім добром. З думками годі було розстатись: — „Господи, який наш народ здібний, а все ще бездержавний!"

Катря Янківська

ВІНЧАННЯ ПРОВІДНИХ СУМКІВЦІВ

Вінчання Діяни, дочки Тараса та Філі Кругляків з Едмонтону із Денисом, сином Марії та покійного Івана Кухти з Саскатуну, відбулося 11-го серпня, 1990 р. в Катедрі Св. Івана в Едмонтоні. Отець протоєрей Микола Равлюк довершив шлюб з допомогою Едмонтонського Сумківського Хору під дириґентурою Ореста Солтикевича.

Денис і Діяна, обоє виховані в зразкових українських родинах. Вони були довголітні активні члени Союзу Української Молоді Канади і є надія, що на далі будуть провідниками в наших церковних та громадських організаціях. Денис і Діяна брали участь в всіх ділянках життя молоді і минулими роками були членами в Провінційних Управах СУМК у Альберті і в Саскачевані, як також в Крайовій Управі, де їх знайомство і почалося.

Diana took part in the Vienna World Youth Choir Festival with the Edmonton CYMK Choir in 1979 and spent six weeks in Japan with the Lion's Student Exchange in 1983. Graduating from the University of Alberta with a Home Economics Degree (majoring in Merchandising, Clothing and Textiles), Diana is now employed as manager of Human Resources at the downton Hudson's Bay Store in Edmonton.

Dennis was a Youth Ambassador for the Karpaty Pavillion at the Folkfest Festival in 1983, and in 1985 participated in a University Exchange Program to Chernivtsi, Ukraine. Having received his B. Ed. at the University of Saskatchewan, Saskatoon with a major in Computers, Mathematics and Ukrainian, Dennis taught in Yorkton, Saskatchewan for two years and now is teaching at Londonderry Junior High School in Edmonton. The young couple will reside in Edmonton.

КИРИЛО СТЕЦЕНКО В ВІННІПЕЗІ

В середу 3-го жовтня я мала приємність бути на концерті Кирила Стеценка. Коли я про це сказала своїй знайомій, вона дуже здивувалася. Бо ж ми всі знаємо композитора Кирила Стеценка, якого 60-ти ліття з дня смерти відсвяткували в 1982 р. Це був майстер хорового співу, композитор. Ми й тепер час від часу насолоджуємося його композиціями. Ми знаємо, що в час відродження Української Автокефальної Православної Церкви в 20-х роках, К. Стеценко висвятився на священика і багато своїх творів присвятив церковному співові. Отож, він живе з нами духово. Але, не тільки духово, він лишив паростки і сьогодні ми маємо приємність слухати віртуоза-скрипаля Кирила Стеценка, внука композитора, який цього року перебував на гастролях по більших містах Америки і Канади.

Перший твір, який виконав Кирило Стеценко, „Пісня без слів" соло для скрипки, створений дідом виконавця. За тим слідували твори Баха, Березовського, Паґаніні і Лисенка, а також і власні композиції.

Публіка була в захопленні, нагороджувала його щедрими оплесками.

Молодий скрипаль поєднує свою творчу працю з громадською. Він є активним членом київського товариства укрїнської мови і належить до братства апостола Андрія Первозванного УАПЦ. З 1990 року він є мистецьким директором українського ультурного центру „Гетьман", створив ансамблі „Тріо Стеценків" і „Диво", де він грає разом зі своїми сестрами Галиною і Олесею. Й його батько, Вадим Стеценко, відомий педагог, музиколог, засновник української скрипкової школи.

Молодий Кирило Стеценко народився 1953 року, вже в 1974 р. перемагає на першому всеукраїнському музичному конкурсі ім. Миколи Лисенко, а в 1977 р. стає лавреатом П'ятого Всесоюзного Конкурсу Скрипалів. На жаль, за культурно громадську діяльність був висланий за межі Києва і позбавлений участі в міжнародних конкурсах в Парижі, Гельсінкі, Берліні та Токіо. Це він з групою музик-ентузіястів був співзасновником відомого фестевалю „Червона Рута", який був поштовхом до створення самого Народного Руху. Кирило Стеценко своєю працею пропагує українську музику, мову, культуру.

О. Г.

„ПАВІЛЬЙОН 1000-РІЧЧЯ" В ЕДМОНТОНІ

Святочне відкриття павільйону відбулося 3-го серпня з участю провідних осіб з політичного і громадського сектору Едмонтону. На відкритті промовляли міністер муніципальних справ Альберти Раймонд Спікер. Він підкреслив український характер цього дому для старших. І справді, при вході є постаті св. Володимира і св. Ольги та відповідний живопис українського мистця Віталія Литвина. Написи українською мовою і все обладнання носить український характер.

Серед учасників були: Стів Папроцькі від федерального уряду, Ненсі Бетковські, міністер Здоров'я Альберти, Лідія Шулякевич, голова провінційної ради КУК Альберти, президент Ради Директорів будинку д-р Мелетій Снігурович і інші.

Поблагословив новий павільйон Архиєпископ УАПЦ Іван Стінка і о. Богдан Снігурович від Католицької єпархії. Сам будинок є на сім поверхів. Приміщення на 225-ліжок має високомодерне устаткування з лікувальним басейном. Тут і лікарська обслуга і широка роздвагова програма. Це добре пристановище для старших віком осіб, які вже не можуть себе обслуговувати.

Едмонтон, ви є гарний приклад для інших громад!

(скорочено за
О. Кузьмович „Свобода")

Віра Смерека

СОБОР СВЯТОЇ СОФІЇ

(продовження з попереднього числа)

І тільки за гетьмана Івана МАЗЕПИ, з його допомогою і опікою Собору св. Софії, Собор було відновлено остаточно. В тому вигляді він зберігся до нашого часу.

Дослідник Собору Святої Софії О. Повстенко так описує направу Собору за часів гетьмана Мазепи:

„Праці для приведення Святої Софії до повного ладу потребувалося ще багато. Тільки за митрополита Варлаама Ясинського (1690-1707) Софійська Катедра була остаточно обновлена щедротами Гетьмана Мазепи. Впродовж часу гетьманування Івана Мазепи було викінчено також відбудову Храму Святої Софії, який зберіг в основному (за винятком західньої частини) свій тогочасний вигляд. Під час репарації над зовнішніми південною і східніми галеріями були надбудовані другі поверхи з двома банями над кожним надбудованим поверхом. На цих поверхах були влаштовані нові нави й вівтарі. Постарілі верхи веж були покриті новими банями, при чому верх південно-західньої вежі був розібраний зовсім і збудований над Хрищальнею. Восьми баням замість первісної напів-сферичної форми було надано характеристичної для України грушовидно-барокової форми."

В тому ж 18-му столітті за митрополита Тимофія Щербицького були покриті дахи Собору Святої Софії білим залізом і позолочені всі маківки бань.

За митрополита Рафаіла Заборовського була відбудована дзвіниця й мури навколо Собору. В році 1747 був збудований Іконостас. В старовину Іконостасу в Соборі не існувало, була лише невелика перед-вівтарна оградка з білого мармуру з декоративною різьбою. Залишки її збереглися до сьогодні — це колонки й фрагменти мармурових скульптур. Збереглися також плити з декоративних парапетів на хорах. На них видно розетки українською різьбою по дереву.

Новозбудований Іконостас за митрополита Заборовського мав три яруси. В наступному столітті два ярури було знято: верхній в році 1858, а середній — у 1888-му. Тепер зберігся лише перший ярус Іконостасу. Виконаний він мотивом квітів у стилі барокко і позолочений.

Мотив квітів у 18-му столітті прийшов на зміну традиційних мотивів виноградної лози, дуже характерної декоративному мистецтву попередніх століть.

Виконані на Іконостасі ікони є найкращим зразком мистецтва малярства 18-го століття та пам'яткою надхненних мистців іконопису тих часів.

В ближчі до нас часи „від 1936-го року до 1964-го реставровано прикраси на головному куполі ззовні. Вчені й далі працюють над реконструкцією первопочаткового вигляду Собору." (Г. Н. Логвин „Софія Київська Софійський Музей Київ — 1971 р.) В наш час — це лише „Архитектурно-Історичний Заповідник — це історія Собору Святої Софії — святині українського народу в столиці України — Золотоверхому Києві.

ВНУТРІШНІЙ ВИГЛЯД СОБОРУ

Собор Святої Софії в Києві має розмір 40 х 52 метри. Вигляд його дивує всіх, хто до нього заходить. Дивує ясною конструктивною схемою, співрозмірністю і ритмікою деталей.

Архитектура Собору належить до візантійського стилю. Проте має особливості своєрідної Київської Школ XI століття, що характерна орнаментними прикрасами, східчастістю масиву будов, окремими дзвіницями і більш витягнутими пропорційно куполами, чого не було у візантійських храмах.

Славні фрески Софійського Собору доходять до самої підлоги. Тоді як у візантійських храмах стіни до першого ярусу були з мармуру. Також фрески на теми колядок, ігр, родинні портрети ктиторів — є своєобразним мистецтвом місцевого українського характеру і тим відрізняються від візантійського стилю.

Найбільш декоративним в Соборі є головний купол.

Гра світла і тіней з вікон і арок з закамарками дає виразність і окрасу купола. Конструкція його є бездогнна. В зеніті купола знаходиться величний образ Вседержителя. Він зверху дивиться „на люди своя". Нижче від Образу Вседержителя зображені чотири Архангели — символ Небесних Сил. Вони всі збереглися.

В стіні між вікнами — святі Апостоли.

В парусах — два Евангелисти.

На підпружних арках в медальйонах — 40 мучеників. Збереглися 15.

В арці Вівтаря — кольоритне зображення „Деіус", що означає „Моління", — на золотому мозаічному фоні в великих медальйонах мозаїкою вироблені Образи Ісуса Христа, Богоматері, Івана Хрестителя. На самім замітнім для людей місці — на урочистій тріумфальній арці, що веде

до вівтаря, зображено Благовіщення: з лівого боку Архангел Михаїл (Висота 2, 3 метри), з правого — Діва Марія за пряжею, внизу монограма-напис: „Матерь Божья".

Найбільш визначною змістом і художнім виконанням мозаіки є аспида, або передня стіна над вівтарем. Домінуючим Образом на ній є Ікона Богоматері Оранти.

Український народ відразу по прийнятті християнства розпочав велике почитання Пресвятої Богородиці, і від початків християнства в Україні витворився Культ Богоматері.

На протязі всієї своєї історії український народ у глибокій пошані поклонявся Богоматері і віддавав себе під опіку Пресвятої Богородиці.

Першою церквою, побудованою над Золотими Воротами в Києві, була Церква св. Благовіщення.

В Десятинній Церкві, побудованій Великим Князем Володимиром Великим в 990 році, головною над-престольною іконою був Образ Успіння Божої Матері. Коли в 1037-му році князь Ярослав Мудрий побудував Софійський Собор, над головним вівтарем Собору, на Нерушимій Стіні, був вміщений, виложений мозаїкою, чудесний Образ Богоматері-Оранти.

Образ Богоматері-Оранта в Соборі Св. Софії в Києві є висотою мистецтва мозаіки і символом охорони Києва і всієї Київської Русі-України.

Висота Образу Богоматері-Орани є 5,4 метра. На золотому фоні мозаіки, де згущуються проміння сонця і світла з вікон, зображено величний, точно означений силует Богоматері в синім омофорі з відтінком фіолетового, залежно від освітлення.

На арці, що обрамовує образ, напис в грецькій мові:

„Бог посеред нього — Києва — і не порушиться. Бог помагає йому день-у-день."

О. Повстенко так описує чудесний Образ Богоматері Оранти в своїй дослідній книзі „Катедра св. Софії в Києві":

„В консі головного Вівтаря розміщена велична композиція Образу Богоматері в молитовній позі з піднесеними руками. Цей Образ належить до загально-знаного в християнській іконографії типу під назвою ОРАНТА.

Пишний пурпуровий мафорій спадає з плеч Богоматері. Фіялковосиня стола підперезана пасочком, з якого звисає біла, вишита внизу хусточка. Мафорій багато оздоблений золотими тороками. На чолі і раменах по мафорію три білі хрести. На кожній чохлі (т.зв. поручі) золотий хрест. На ногах у Богоматері — червоні сап'янці. Стоїть Вона на килимку, оздобленім по краях орнаментом.

Величність цієї композиції Образу підкреслюється суцільним золотим тоном, виконаним з смальти. Верхній шар смальти складається з листочків натурального золота.

Навколо голови Богоматері-Оранти золотий, трохи відмінний від кольору тла, німб. Він відмежований від тла двома вузькими концентричними колами: внутрішнім — червоним і зовнішнім — білим.

По обидва боки німбу, на золотому тлі, виложені чорною смальтою літери: МР ФУ.

Навколо золотого мозаїчного тла проходить широка, орнаментована поліхромна бордюра у вигляді ланцюга з овальних кілець із квітами і хрестами всередині. Поверх бордюри — золота смуга, що опасовує цілу конху з написом.

Запрестольний Образ Богоматері-Оранти неушкоджено простояв безмаль дев'ять століть у всій своїй величі, в мерехливому блискові золота і в чудовій свіжості гармонійних фарб, хоч Катедра Святої Софії неодноразово була грабована і в багатьох своїх частинах руйнована. Власне тому Образ Оранти широко відомий під назвою „Нерушимої Стіни." (О. Повстенко „Катедра св. Софії").

Іван Власовський, автор „Історії Української Православної Церкви", Видання Ню-Йорк 1955 р. передає красу Образу Богоматері Оранти своїми словами:

„Найкраще зберігся Образ Богоматері на знаменитій „Нерушимій Стіні" Богоматір з піднесеними на молитву руками, на позолоченому підніжку; голова Її в німбі; покрита Вона позолоченим покривалом, під яким — лазуровий хитон. За поясом — біла хустка; ноги — в червоних чобітках. На покривалі сяють три зорі; на руках — блакитні поручі, оздоблені хрестами. Постать Богородиці колосальна, до п'ятьох метрів. Божа Мати Оранта, тобто Молитвенниця, робить незабутнє враження. На цьому Образі в Св. Софії Київській молиться Божа Мати за Київ, за український народ, бо під Покров Її, як Нерушимої Стіни, віддав столицю Київської Держави Ярослав Мудрий, будівничий Софійського Собору."

Образ Богоматері Оранти в Соборі Святої Софії в Києві — Нерушимої Стіни й Молитовниці за нарід свій став широко популярний по Київських Церквах і по всій Україні.

Почитання Культу Богоматері в нашому народі стало пов'язане з традицією Великої Богині з піднесеними в молитві руками.

Досконало-виконаний барвистою мозаїкою

Собор Св. Софії в Києві.

Образ Богоматері Оранти в Київському Соборі св. Софії своїм стилем займає видатне місце між світовими мозаїками в найвидатніших церквах світу.

Головний Вівтар Собору Святої Софії в Києві присвячений Пресвятій Богородиці, і храмове свято в Софійському Соборі припадало на день Різдва Пресвятої Богородиці — 21-го вересня.

Під благословенням і Покровом Богоматері Оранти є Головний вівтар і Престол Софійського Собору. Опис цих Святинь в Софійському Соборі подає історик Олекса Повстенко в своїй розвідці „Катедра св. Софії":

Найбагатше оздоблений Престол Головного Вівтаря, споруджений у 1-ій половині 17 століття на місці зруйнованого, що походив з великокняжої доби. Розмір його відповідав Печері Гробу Господнього в Єрусалимі. З усіх чотирьох боків Престол обличкований кипарисними дошками, а верхня дошка, в якій покоїлась срібна скринька з мощами Святих, була з мармуру.

Верхнє покриття Престолу творили мідні визолочені плити із срібними рельєфами-накладками в чотирьох кутах з зображенням Тайної Вечері, Розп'яття, Покладення Спасителя в гріб і Воскресіння Христове.

Престол обкантований срібними пасами.

Нижче, під Образом Богоматері Оранти знаходиться широкий карниз, виложений рослинним орнаментом на темно-синьому фоні, що обрамовує великий Образ Евхаристії. Образ Евхаристії — це багато-фігурна композиція. На золотому тлі мозаїки Образ Евхаристії є гармонійним закінченим твором, що символізує головну догму християнської церкви — Евхаристію, або Святе Причастя. На Образі надзвичайно урочисто зображено Св. Апостолів в симетричних позах і в гармонійному поєднанні кольорів. Ці кольори міняються залежно від місця, звідки їх видно, та світла, яке на них падає.

Образ Евхаристії дуже гармонізує з архитектурою Храму. Як закінчення, він відділяється орнаментним фризом від мозаіки Святителів у Вівтарі.

Образ Евхаристії майже повністю зберігся, за винятком двох крайніх Апостолів.

На центральній стіні у Вівтарі зображені Образи Святителів, що символізують творців церковних Богослужень. Найперші біля вікон є св. Апостол Петро і Павло, далі — св. Степан, св. Миколай, св. Григорій. Тут же образ Папи Римського Климента, мощі якого привіз князь Володимир Великий з Риму, і вони були дуже популярні тоді в Україні. Вміщення мощей Папи Климента в Святій Софії надавало православному віровизнанню в Україні відмінности від Візантії.

Всі Образи Святителів у Вівтарі мистецько виконані високо-художньою мозаїкою. ☞

Ціллю зображення Святителів у вівтарі було підчеркнути ідею задуму Святині — Собору св. Софії в Києві — це захист землі рідної Київської Руси-України Вседержителем, який з вершини купола собору дивиться „на люди своя" із Богоматір'ю Орантою, покровительницею града Києва, та всіми Святими охороняє „Град Святий" і нарід його від „врага-супостата".

„І поки стоїть світ, не наводи на нас напасти-спокуси, не віддай нас в руки чужі, нехай не назветься місто Твоє — містом полоненим, а люди Твої — пришельцями на землі своїй" — (Митрополит Іларіон — пророцтво-промова в Соборі св. Софії в 1051 р. „Слово о законі і благодаті).

В поєднанні ліній і кольорів, в мистецтві мозаїки Образи в Соборі Св. Софії Київської стали вершиною світового мистецтва. На протязі століть вони були справжніми шедеврами надхненних творців українського мистецтва і такими зберігаються і в наш час.

В ідейнім і художнім звязку з мозаїкою розположені в Соборі св. Софії прекрасні фрески.

Сполучка фресків з мозаїкою не була звичаєм Візантії і вперше була впроваджена в Києві, починаючи ще від Десятинної Церкви і продовжуючи традицію в усіх майбутніх церквах.

Фрески менше збереглися в наш час, як мозаїка, реставрація їх часом ушкоджувала. Тоді як мозаїка Софійського Собору виконана на золотому фоні, фрески зображені на голубому тлі.

Фрески в Соборі Святої Софії в Києві зображують Верховних Апостолів Петра і Павла, Богоотців Акима і Анну, Великомученика Юрія, Архангела Михаіла, Страсті Господні, Благовіщення, Зустріч біля Золотих Воріт, Різдво Пресвятої Богородиці, Введення в Храм, Цілування Марії і Елисавети, Тайна Вечеря, Помноження хлібів, Чудо в Кані Галилейській, Жертва Авраама, груповий портрет родини Великого Князя Ярослава Мудрого, св. рівноапостольного Князя Володимира, св. Княгині Ольги і багато інших.

Фрески в Соборі окрашують стіни башень над сходами до хорів, стіни довкола Престолу нагорі, де молилася родина Ярослава Мудрого.

Мистецтво малярства Собору Святої Софії в Києві стало завершенням багатства напрямків і шкіл в мистецтві Київської Руси-України.

Багатством Собору є також мозаїкою виробляні підлоги, різьба плит, позолочений Іконостас, мідні ковані з позолоченою чеканню двері, митрополиче крісло, саркофаг Ярослава Мудрого, Іконостасу 17-18 століть в Україні.

Особливої уваги заслуговує Саркофаг Ярослава Мудрого.

Відзначається Саркофаг особливою різьбою.

Вміщений він біля дверей Собору, виглядом Саркофаг нагадує дім. Верх його є у формі даху. І верх і стіни прикрашені багатою різьбою. На кришці-даху Саркофагу зображено в курглому вінку з пальмового листя шести-конечний хрест у формі розетки. На одній із стін Саркофагу забражений великий чотири-конечний хрест з двома великими кипарисами і чотирма малими по боках. На одній стороні кришки вирізблені рослинні орнаменти, внутрі яких знаходяться квадратики з чотири-конечними хрестами. На другій стороні кришки в квадратиках сидять дві пави з повернутими в різні сторони головами (вони нагадують пав, знайдених на перед-вівтарній оградці). Середня частина кришки розділена на три великих прямокутники. В центральнім з них є хрест, довкола якого є перевиті стебла виноградної лози. В бокових частинах кришки є теж хрести, але менші розміром і окружені кипарисами, пальмами і рибокою. Головна стіна Саркофагу має розетку з кипарисами в центрі і хрестами по сторонах.

Символіка різьби Саркофагу Ярослава Мудрого є тісно пов'язана з християнською вірою: риба, лоза, хрест, — символи Ісуса Христа. Пальми — символ слави, перемоги. Кипариси — символ безсмертности. Голуби — символ Духа Святого і душі Покійного.

СОБОР У СУЧАСНІЙ ДОБІ

Древність Собору Святої Софії в Києві в наш час сповнена тишею. В тій тиші час-від часу втомлено звучать холодні голоси молодих провідниць екскурсійних груп, що приходять відвідувати Собор. Добре вишколені дівчата повторюють заучені фрази про історію „руських князей і русского народа, русского города Києва з архитектурно-історичним заповідником — Софійским Музеєм".

Люди, що відвідують Собор, так само холодно вслухуються в слова молодих провідниць. Із замурованими серцями і почуттями люди дивляться на Святині Собору і шукають в душі своїй того, про що не можна говорити...

Виходячи з Собору, люди дивуються, чому довкола такого історичного місця-заповідника, де все дише древньою святістю й історією, славою великих князів Київської Руси-України. Недоглянуті доріжки, розкидані уламки сірого ка-

прод. на стор. 26

ENGLISH SECTION

UKRAINIAN CANADIAN CONGRESS ANNUAL CONFERENCE

AUGUST 31, SEPTEMBER 1-3, 1990, Edmonton, Alberta

The Annual Conference of the Ukrainian Canadian Congress also included parallel conferences of the Canadian Centre for Ukrainian School Councils, Ukrainian Canadian Arts Council, Ukrainian Community Development Committee and the Civil Liberties Commission.

The total number of participants was slightly over 100 persons, with more than double that number at the 50th Anniversary Banquet on Saturday, September 1, 1990 at which the special guest was the Deputy Prime Minister, the Honourable Don Mazankowski. He was honoured by the Ukrainian Canadian Congress with the Shevchenko Medal, its highest award, presented to individuals for major contributions to Ukrainian cultural, political and social life for the Ukrainian community in Canada.

The following is a condensed version of the Conference.

The reports by Drs. Dmytro Cipywnyk, Jaroslaw Barwinsky and Wolodymyr Huda were most interesting and highly emotional. The three doctors were delegates to the World Conference of Medical Doctors, held in Kiev and Lviv, Ukraine, August 3-17, 1990. The conference included 230 doctors from Canada, USA, Venezuela, Britain, Finland, Poland and hundreds from Ukraine itself.

Dr. Cipywnyk described their greeting in Ukraine as fantastic. The delegation was met at the Borispol Airport in Kiev with bread and salt, roses and music. They were lodged in Hotel Rus', the same hotel where Prime Minister Margaret Thatcher stayed when she came to visit the British Trade Fair in Kiev on June 9, 1990.

The medical conference was held in the Kiev Opera building. Someone began, "Shche ne vmerla Ukraina", there was a moment of silence, then came the "Hymn" with a full voice. Even the Communist officials present pretended valiantly to sing with the rest of the people.

There were 150 sessions and all were conducted in the Ukrainian language, which created some problems for those not familiar with Ukrainian medical terminology.

The grapevine works well in Ukraine because almost immediately the doctor delegates from other countries were overwhelmed by crowds of patients, begging to be diagnosed and treated. The visiting doctors did what they could under the circumstances but so many people kept coming that the authorities finally stepped in and stopped the crowds.

Most patients complained they had no confidence in Soviet doctors and subsequent investigation showed they had good reason.

The doctors from overseas discovered that medical knowledge in Ukraine is behind current practices by at least twenty years. Their hospitals are old; the equipment is old and scarce; the same surgical instruments are used back and forth between operating tables; new technology is unknown to them and they do not have the most recent medicines.

A pharmaceutical factory is a must for Ukraine. There is thirst for knowledge among their health professionals, but first, Marxism has to be erased and medical courses revised totally.

Dr. Cipywnyk's topic was the abuse of alcohol. He was appalled at the extent of drunkenness in Ukraine. Even pregnant mothers drink heavily and many babies are born with fetal alcohol syndrome and have to be treated for withdrawal after birth.

He visited the village of his parents where he had to eat and drink at every house. After such generous hospitality, it seemed ungracious of him to comment. But he felt it was his duty to advise his hosts and their friends against overeating, drinking too much vodka and heavy smoking. As for the cigarette situation, wave a handful of rubles and taxi drivers pretend not to see you. But show a packet of cigarettes in your hand and all rush to serve you.

Many doctors in Ukraine privately expressed their fears about the aftermath of the Chornobyl nuclear explosion. The fear of radiation is constantly on their minds. It cannot be seen or heard or smelled and it does not kill outright. However its effects are already evident in spontaneous abortions among

pregnant woman, many births of deformed children and animals, and thousands of children with blood, eye and thyroid problems. They worry about the genetic nature of future generations.

Dr. Cipywnyk visited a psychiatric hospital of 2000 patients, a clean building but with old-fashioned methods. The doctors admitted they labelled political dissidents as latent schizophrenics and treated them with heavy doses of drugs which caused great pain and hallucinations.

The delegation of doctors travelled from Kiev to Lviv for their second conference in buses with blue and yellow banners in front. The road was cleared of all traffic and the buses had a police escort all the way at a speed of 70 km. per hour.

In Lviv, they were greeted in the traditional way, with blue and yellow flags and flowers, with the singing of the National Hymn and old songs, such as "Oy u luzi kalyna" and "Ne pora, ne pora", and many tears.

Dr. Jaroslaw Barwinsky was born in Ukraine, emigrated to Canada and is now head of the cardiac unit at the University of Manitoba in Winnipeg. He went with the delegation of doctors to the Conference to observe the health situation in Ukraine, as he said, "with Canadian eyes".

He was amazed at the number of monuments to Lenin, even orchards full of them, and how people now joke about what to do with all of them.

He discussed the serious medical shortcomings with Mykhailo Horyn, chairman of the Secretariat of Rukh, the Popular Movement of Ukraine for Perebudova, and how they might manage an exchange of doctors and students between the two countries.

He observed what he called the "Homo Sovieticus" or the "Soviet Persons" and says it will take a generation to change them. The attitudes and ethics of these people are different from ours. They have lost the will to work hard, are afraid of taking any risks and seem content to wait for easy solutions to their economic problems.

One night he was visited by fifty mothers with sick children, begging for treatment. They do not trust their own doctors. But Dr. Barwinsky assured them that their Ukrainian doctors were as good as they could be.

He recalled amusing incidents when a russianized Ukrainian in Kiev apologized for not being able to speak Ukrainian with him. Another formally begged his pardon for their part in trying to tarnish the reputations of Ukrainian immigrants in the West by calling them Fascists.

In Lviv, he was touched when a former political prisoner, Yury Shukhevych, asked for his help to find the grave of his father, Roman Shukhevych. General Shukhevych (Taras Chuprynka) was the Commander-in-Chief of the Ukrainian Insurgent Army (UPA) during the 1940s and fought both the Nazis and the Soviets. He was killed in a skirmish with a Soviet patrol near Lviv in March, 1950.

Yury Shukhevych was arrested in 1953 at the age of 15 for being the son of General Shukhevych. He spent 35 years in Soviet labour camps and internal exile. He was released in early September, 1987 and now lives in Lviv. At the age of 54, he is virtually blind due to detached retina of both eyes.

Dr. Wolodymyr Huda was born in England, came to Canada in 1982. He is chairperson of the Manitoba Cancer Foundation, teaches radiology at the University of Manitoba and is an expert on radiation.

He is particularly interested in the effects of the Chornobyl Nuclear Disaster. Radiation levels are worst in the areas north of Kiev. There are thousands of children with thyroid cancer. Dr. Huda claims that thyroid cancer in children can be treated successfully by radiation and surgery.

Many children have been sent to Israel and Cuba for treatment at great expense. Dr. Huda maintains that this money could be better spent in buying the ultrasound equipment here in the West at $80,000 each and sending it to Ukraine where it can be used to treat many more people. It is not only the children who need medical help; sixty thousand conscripts were forced to help in the clean-up of the Chornobyl site and many have died already.

Many people suffer other illnesses due to the Chornobyl Disaster. The evacuation from their homes and resettlement elsewhere have caused great emotional stress. They feel rootless and unwelcome in their new homes. There is a constant fear of an early death. Young people feel hopeless about their future.

The need for action

Dr. Huda stresses the need for action. He urges the Ukrainian community to put every effort in getting the International and the Canadian Red Cross to mount a joint large-scale relief effort to help the victims of the 1986 Chornobyl nuclear accident.

He urges the rest of us to help by donating funds to legitimate organizations in our communities. Materials and equipment could be purchased in the West and shipped to Ukraine.

The Ukrainian Weekly, February 18, 1990, describes a very successful relief effort. Under the title "Children of Chornobyl Relief Fund..." it continues, "A Soviet cargo jet filled with just over 93 tons of medical supplies, clothing, soap and other items... left Kennedy International Airport on February 10, 1990, bound for Kiev... Due to high winds, the flight was delayed but reached Kiev on February 12, where it was met by a crowd of several thousand people and welcomed, among others, by Dmytro Pavlychko, head of the Taras Shevchenko Ukrainian Language Society."

— submitted by
Helen Raycheba

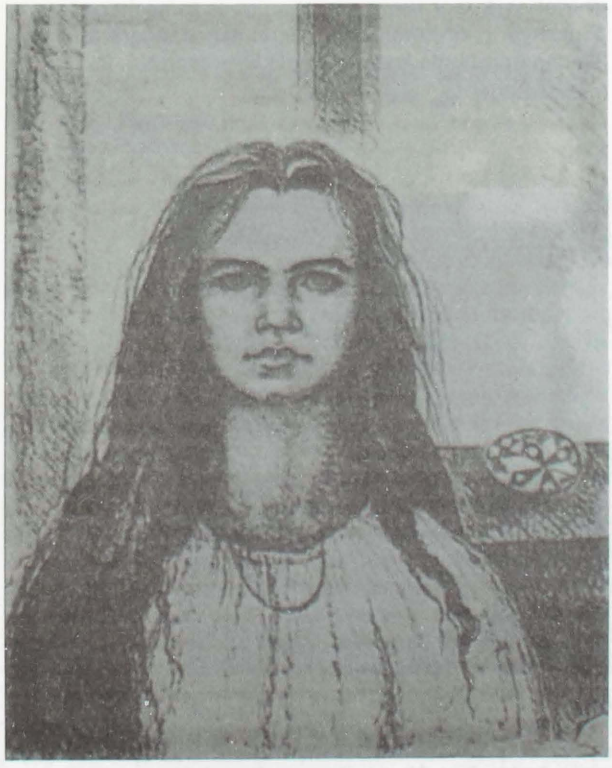

Lithograph self-portrait of artist O. Mel'nyk-Bad'O.

COMMON HERITAGE EXPLORED

SYNERGOS 1 — ART FROM UKRAINE

a review by Randal McIlroy

As political barriers in the east continue to crumble, there's reason to be hopeful for the vitality and validity of genuine cultural exchange through the tatters of the Iron Curtain. Synergos 1 — Art from Ukraine is in many ways a start to that, yet in spiritual terms it is also a continuation.

This year at the Ukrainian Cultural and Educational Centre, curator Olya Marko introduced several exhibitions designed in part to find what it means today to be an artist of Ukrainian lineage living and working outside of Ukraine (and in some instances, one or more generations removed from that matrix). In June, in a parallel development, Marko and fellow artist/co-curator Doug Melnyk went to Ukraine to see what is happening with modern art in a quickly changing society.

The result is Syngergos 1, with 86 pieces representing 43 artists from Lviv, Kiev, Ivano-Frankivsk and Ternopil. Synergos 2, is planned for next September, the centenary of the landing of the first Ukrainian pioneers in Canada.

Manitoban artists from Ukrainian descent will be featured, and after an opening run in Winnipeg and a provincial tour for both, the second part will tour Ukraine.

"Synergos" denotes an action taken by two parties in which the cumulative effect of the co-operation surpasses that of individual action. In this instance, the synergos is hoped to illustrate the similarities among native and Canadian Ukrainians, so examining the influence of a common heritage through divergent cultural developments. As Marko puts it in her essay, this is "not a matter of nostalgia."

Directions abound in the exhibition's concentration of energies, but the expressions of Christian imagery are outstanding, even when those expressions are decidedly less than didactic. O. Mel'nyk-Bad'o's lithograph self-portrait proposes a rather earthbound icon in modern style, with a window frame implying the cross behind her hardened expression.

With I. Tokaruk's droll little oil, Vision, Christ steps out of a painting with surprising nonchalence.

O. Ovchynnikova presents the madonna in multiple Women's Hospital, where a dozen glowing, golden-skinned women beam over their infants in their own replay of the miracle.

Such affectionate visions should not be confused with playfulness. Christian art was supressed for so long in Ukraine that most of the work fairly bursts with freshness.

One of the brightest pieces, M. Nykolaichuk's stillingly beautiful watercolor, For the Millenium of Christianity in Rus', presents a madonna with child with an inspiring lightness that echoes the spirituality of Dali's aerated interpretations of biblical scenes.

Some aren't playful at all. In the etching, Forgotten by God and Man, I. Zilinko sets a melancholy Christ low on the ground. Crosses mark the barren territory in M. Pavliuk's linocut, Abandoned Land.

The political commentary is oblique by Western standards, and appears to this outsider's eyes to be voiced as a vouchsafing in the inspiring tales of tradition (the gay costumes, and what appear to be revisions of primitive painting).

It's tempting, though, to intuit a modern political commentary in the images of war and terror in I. Kyrychenko's untitled etching, which derives from a series called Motifs from Ukrainian Cossack Ballads, or the grim, hooded figures in procession in A. Chebykin's etching, in which one sweet-faced child looks back with hope.

The most satisfying work in the collection derives from the printmakers. Again, there's nothing within to startle the Western observer — least of all those familiar with the work of our own print community —but there is an exciting variety of approaches, from I.U. Rubashov's kinetic color scheme to an N. Buriak serigraph that comes across as some marvellous hybrid of ceremonial Ukrainian dancers and Duchamp's Nude Descending a Staircase No. 2.

— reprinted from
"The Winnipeg Free Press"

Pictured above is the 1990 Ukrainian Orthodox League of the United States of America Convention body in new Britain, Connecticut. Participants included: Very Rev. Petro Budnyj, Rev. Steve Repa, Rev. John Nakonachny, His Holiness Patriarch Mstyslav, Very Rev. William Diakiw, Archimandrite Damian, Rev. William Wojcieckowski, Archimandrite Andrij, Rev. Myron Oryhon, Rev. Jakiw Norton, and seminarians Bohdan Maruschak and Taras Naumenko.

I've prepared for the GST.

Have you?

Now is the time to register.

Are you ready for the proposed GST? If not, now is the time to register and prepare. Registration applies to anyone involved in a commercial enterprise. This includes fishing, farming, professional services and many activities carried out by non-profit organizations.

Revenue Canada is ready to assist you with information on:

- How to register and the benefits of doing so
- What the GST means to your operation
- Simplified accounting options and administrative procedures
- Rebates of the Federal Sales Tax
- How to recover GST on business purchases
- GST return and filing options

Contact us today.

Phone:

1 800 267-6620

Telecommunications device for the hearing impaired:

1 800 465-5770

Or drop by the Revenue Canada Excise Office nearest you, Monday to Friday, 9:00 a.m. to 5:00 p.m.

Canada's GST. It's good business to prepare now.

Revenu Canada Douanes et Accise | Revenue Canada Customs and Excise

Canada

PROFILES

The contemporary woman of the 1990s is often a high achiever on many fronts — home, family, career, church and community. The challenges of managing so many commitments and demands come at us all with increasing frequency and urgency. What was once considered to be the pace of life "in the fast lane" is now just a fact of life of the modern woman. Yet, in spite of — or perhaps because of —the ever-increasing goals and expectations, there always rise among us the truly admirable "super-achievers" —those women who have obtained ever higher and greater accomplishments.

In this section of "Promin" we would like to profile our special Ukrainian Canadian super-achiever women of the 1990s, both as a means of getting to know more about our members, and as a tribute to their work and accomplishments. If there is someone in your community who has obtained or been awarded a special achievement, please send the information to: Marusia Tarnawecka-Zurek, English Section Editor, Promin. We cannot promise that we will be able to print all of them, however, we will attempt to publish as many profiles as we can, from across the country.

In the meantime, congratulations to all you super women of the 90s!

Marusia Tarnawecka-Zurek

ORYSSIA LENNIE

Appointed Deputy Minister in Alberta Government

Oryssia (Melnyk) Lennie, Deputy Minister of Federal and Intergovernment Affairs, Province of Alberta.

Earlier this spring, Oryssia Lennie became the second only female deputy minister in the Alberta Provincial Government when she was appointed Deputy Minister of the Department of Federal and Intergovernmental Affairs.

Oryssia (Melnyk) Lennie is the daughter of Nicholas and Bessie Melnyk. She was raised and schooled in Andrew, Alberta. Oryssia and her sister, Geraldine Nakonechny, grew up in a nurturing home environment with strong Ukrainian cultural traditions.

After graduating with Honours from Andrew High School, Oryssia attended the University of Alberta, where she completed a Bachelor of Arts degree, majoring in political science, and two years of post-graduate work in Canadian government. She also received a diploma from the Banff School of Advanced Management, in 1983.

Oryssia began her public service career as a Research Officer in the newly-established department of Federal and Intergovernment Affairs in the Alberta Government in the fall of 1971. She was seconded to the Premier's Office from 1973-75, where she headed the Correspondence Unit. She returned to her original department and in 1977 became Executive Director of the division of Research and Planning. In 1989 she became Assistant Deputy Minister in charge of the Social and Constitutional Division.

On April 2, 1990, Oryssia Lennie was appointed Deputy Minister of the department of Federal and Intergovernmental Affairs.

Throughout her government career, Oryssia has been actively and directly involved in discussions on the Constitution and on the operation of Canada's federal systems. Most recently she was directly involved in the Meech Lake discussions in 1987, as one of only two non-elected officials present. During those talks she represented all the provinces as a recorder of the First Ministers' decisions and ensured their decisions were translated into the legal and constitutional texts to accurately reflect the discussions. Oryssia was also the senior staff member of the Alberta Government Senate Reform Task Force which travelled across Canada in 1988-89 to explain and promote the Triple-E Senate.

In her present position, Oryssia is responsible for a department which oversees the Alberta government's relations with the federal government, other provinces, and foreign countries.

She is married to Malcom Lennie and they have two sons — David, 12 years old, and Christopher, five years old.

As a member of St. John's Ukrainian Orthodox Church and St. John's Ukrainian Women's Association, Oryssia has also been extensively involved in community activities. She is a board member of the Glenrose Rehabilitation Hospital, and her previous volunteer activities include the executive and board of the Junior League of Edmonton and the board of Ronald McDonald House.

— submitted by Nellie Seniw

U.S. CONVENTION OF THE UKRAINIAN ORTHODOX LEAGUE

The 43rd Convention of the Ukrainian Orthodox League of the U.S.A. was held July 25 — 29, 1990, in Connecticut. It was hosted by the St. Mary Junior and Senior Chapters of New Britain.

The underlying theme of the Convention — *Let His Love be Evident in You*, was centered on the need for missionary work in the parishes, in the community and in Ukraine.

The Hierarchical Divine Liturgy on July 26 was con-celebrated by His Grace, Archbishop Constantine and his Grace, Bishop Antony, together with seven members of the clergy and seminarians.

Sessions opened on July 26th afternoon with President Emil Skocypec presiding. Mr. Scocypec introduced the National Executive Board, while Anne Unger, Junior UOL President, introduced the Junior Board. Greetings were extended by Father Jakiw Norton, host pastor, Cynthia Matthews, State Senator, Daria Pishko, Convention Chairman, Sarah Sirick and Michelle Bailly, Junior Co-chairpersons, Lawrence Waida, President of St. Mary Parish Council, and Walter Kotyk, President of the St. Mary Senior UOL Chapter.

In his address to the Convention His Grace Bishop Antony said:

"I have watched a transformation taking place in the League — a transformation into maturity as Christians, and as a Church-affiliated organization. This transformation appears to be crystalizing into affirmative action from all indications of this present Convention."

His Grace, Archbishop Constantine addressed the Convention on July 27, and in his speech on the convention theme said:

"The world is dying to see love made evident. In speaking of love, the words must go from heart to heart and have a ring of the Eternal about them. They must come through as though spoken by God. The world must be able to see that our commitment of love is not going to mean anything different tomorrow from what it is today."

While addressing the Convention on July 28th His Holiness, Patriarch Mstyslav compared the Ukrainian Orthodox Church to a phoenix.

"Our Church in Ukraine was enslaved for over 60 years in this century, and was literally buried. Now it has risen from the dead like a phoenix; it is growing at a very rapid rate and all of Ukraine rejoices."

His Holiness further stated:

"The Church here in America, and particularly the Ukrainian Orthodox League, has contributed to the unity of this Church."

In addition to business sessions and election of officers, other Convention activities included a clambake, concert, beach party for the Juniors, an Ice Cream Social, awards banquet and ball, as well as a farewell brunch.

On the final day, the Sunday Hierarchical Liturgy at St. Mary Ukrainian Orthodox Church in New Britain was con-celebrated by His Holiness, Patriarch Mstyslav, ten priests and seminarians. Father William Diakiw, spiritual advisor to the League, administered the oath of office to the newly-elected Junior and Senior Executive Boards.

St. Vladimir Chapters of Philadelphia will host the 1991 convention, with Johnson City scheduled as host the 1992.

— submitted by
Lesia Samp

Михайло Стельмах

ЗАЄЦЬ І РАК

Вранці заєць біля дуба
Одягнувся в білу шубу,
Одягнувся, оглянувся,
В довгі вуса осміхнувся:
— Гарна шуба, шуба гожа,
І на полюс з нею можна,
Тільки жаль — чобіт нема,
А надворі вже зима.

Обізвався дятел з клена:
— Єзнайомий рак у мене,
По твоєму він заказу
Зшиє чоботи відразу!
Не ловив наш заєць гави,
А побіг мерщій до ставу.
Всівся заєць на колодку
Та й гукає в ополонку:

— Вилізь, раче, із води,
Виручзайця із біди —
Зший новенькі чобітки,
Щоб дзвеніли підківки,
Щоб і шпори дзеленчали,
Злого лиса відганяли!

Із води вилазить рак
Та й говорить зайцю так:
— Я узимку спочиваю
І роботи не приймаю,
Аби влітку був заказ,
Зшив би чоботи ураз.

Заєць тихо у одвіт:
— Влітку тепло й без чобіт,
Влітку завжди забуваю,
Що прийде зима до гаю...

— Думать треба! — каже рак. —
А тепер ходи вже так.
До побачення, привіт...

Заєць досі без чобіт.

Михайло Стельмах

ЖУРАВЛИК І РУКАВИЦІ

До журавлика під стіг
Баранець з села прибіг.
Він приніс в своїй торбині
Для журавлика хлібину,
Трохи ярої пшениці
І червоні рукавиці.

Та не знає птиця, —
Нащо птиці рукавиці:
Чи на ноги їх надіти,
Чи на крила почепити,
Чи принести у хатину,
Де живе мала дитина.

П. Воронько

ГОРОБЕЦЬ-МОЛОДЕЦЬ

Горобець-молодець
Збудував собі хлівець,
Наносив пшениці, жита —
Думав з хлібом зиму жити.
Та набігли мишенята,

Розтягли усі зернята.
Розлютився горобець,
Зруйнував новий хлівець.
І живе він з того часу
Без якогобудь запасу.

ОКСАНА ПАХЛЬОВСЬКА — ПОЕТ І НАУКОВЕЦЬ

Я вірю, я знаю — повинні перемогти
розум, духовність, порядність, честь.
Оксана Пахльовська

Інформації, що їх подаємо на основі інтерв'ю, що було у „Вістях з України" ч. 19, травень 1990 зворушливі, бо так багато подають про Оксану Пахльовську, яка так „стрімко" увійшла в українську поезію — за висловом Людмили Навальної. Щойно в 1989 році вийшла її книжка поезій „Долина Храмів", за яку дістала премію ім. Василя Симоненка цього року.

Ця нагорода повернула її — молоду поетку в 1960 роки, що були періодом надії — відродження культури України у творчості шестидесятників, але й болем через її придушення, через смерть В. Симоненка, що став символом трагедії тогочасної України. Три поети — сучасники Симоненка — Василь Голобородько, Станіслав Чернілевський і Оксана Пахльовська, лавреати премії ім. С. Симоненка почуваються пов'язаними святим і чистим зв'язком з померлим, бо над ними не може „володіти нечиста сила".

Згадаючи про премію, поетка висловлює свій протест проти називання іменем Корнійчука поруч з Тарасом Шевченком, Лесою Українкою, Іваном Франком. Не повинен бути Корнійчук, бо ж повинен бути Л. Курбас, Плужник і багато інших забутих. Премії ім. Корнійчука треба давати, радить поетка, убивцям української культури типу Маланчука. Ще так недавно отримували премії графомани, а справжні таланти боялися їх і соромилися.

При згадці про Симоненка, Оксана пригадала подію зі свого дитинства. Мама Оксанки (а вона — це Ліна Костенко!) несла для дитини помаранчі, але зустрівши Симоненка, поклала їх перед поетом і це було їхнє знайомство!). Оксанка ж, ставши дорослою, почувається зв'язаною з Симоненком, має його портрет на дипломі премії. Гроші віддала на Рух, а Рух же діяв серед шестидесятників, це в'яже її з ними.

Відповідаючи на питання про початок писання віршів і про ролю її матері в цьому, Доня заявила, що „благословенним відчуттям" початку зобов'язана мамі, назвала її високою і абсолютною для себе школою, повсякчасною королевою української поезії. У мамі вона бачить гігантське терпіння, яке є однією з форм духовного бунту. Коли маминих поезій не друкували шістнадцять років, то в її книзі „Сад нетанучих скульптур" на обкладинках наліплені чернетки „ті клаптенята паперу — то смерельні плацдарми самотньої битви з державами, а часом, з самим собою".

Оксана в дитинстві бачила ці мамині чернетки, малювала на них квіточки, вже толі задумувалась над тим — чому так добирає слова мама у своїх поезіях. І зрозуміла, що „Слово — це Бог", що це велика відповідальність в поета перед ним. Тим й мама для Оксани не тільки велика поетка, але й майстер відродження, яка створила для доні життєву майстерню, в якій бачила дитина велику „вистраждану любов і безстрашну правду — бунт шляхетного духу".

Відповідаючи на питання — що найбільше хвилює її як поета та що визначає їй вибір тем, Пахльовська глибоко схвильовано вичислює причини того чому вона не відчуває XX віку як час, а тільки бачить велетенську світову гекатомбу, чує, як земля обертається і в ній торохтять кістки десятків мільйонів людей. Перед жертвами-кістками ніхто не вибачився, вбивці не покарані судом в Нюрнберґу, вони отримують персональні пенсії. Народи Европи сплюндровані, національний геноцид приніс злочинний уряд „найпередовішої в світі держави". А в Україні й Білорусії народ переживає ще й геноцид біологічний — гинуть тисячі сіл. І це не за панування

царів, але „розвинутого соціялізму". Перестала родити Земля, країни хворі, хвора ідеологія, як метастаза, входить, спонукує сталіністів скликати з'їзд в Ленінграді, вони ж користають зі свободи, але неофашистські партії заборонені. Додаймо ще до цього вбивство української мови й культури, взагалі вбивство мов і культур народів, нема свободи, але є з'їзди, сесії, закони, оподаткування. Уряд наш вітає свободу Намібії — колонії в далекій Африці, але змаг до свободи Литви поборює. А в нас же ще багато людей в концтаборах. У нас велика активність — вибори, підрахунки голосів, шахрайство у них, люди прагнуть неба, молитов у церкві, за церкви йде боротьба, бо є зневага Бога.

І тому молода поетка не має спонуки вибирати теми до своїх творів, вони самі її вибирають — бо ж душа її відзивається сама — потребує молитви, віри в існування душі, шукає шляхів до неї, до її порятунку.

Чергове питання щодо італійської тематики в творчості Пахльовської відкриває читачам багато подробиць про зв'язок не тільки самої Оксани з Італією, але й України. Оксані, як доні Ліни Костенко, неможливо було студіювати в Україні, мусіла їхати до Москви. І там вона здобула фах італьяніста. Та це не сам фах, це стало її цілим життям. Оксана полюбила цю країну за те, що в ній „кожний камінь говорить мовою мистецтва". Італія має багато спільного з Україною — мови обох країн музикою сповнені, історія виповнена тихими трагедіями. Італійці бачать в українцях територіяльну одиницю, яка бореться за своє право мати вільне й гідне людське життя. Італійці бачать в минулому тисячі шляхів, що ними були пов'язані обидва народи. Наша поетка, пишучи свою книгу „Поезія італійського герметизму" мала інтерв'ю з фундатором і знавцем цієї школи в мистецтві, з Маріо Луці. Оксана знайшла у періоді італійського фашизму основу, щоб говорити про той герматизм в СРСР. Її розуміли читачі й навіть „літературознавці в цивільному", вона нічого не приховувала. Була здивована, що з тексту її дипломної праці казали їй викинути „Маніфест фашистської інтеліґенції", за що поет подякував Оксані. Вона ж віднайшла багато спільного поміж двома країнами, бо обидві вони переживали утиски влади, мусіли передавати свої ідеї скрито в поезіях, в Італії це стало класикою тепер, а в Україні т. зв. захалявна поезія перемогла, допомогла народові вижити. Тому наша поетка вдячна Італії, походженням напівукраїнка і напівполька, уважає Італію не просто країною, але її сприймає як ще одну духовну батьківщину, що живить її душу і свідомість. І тому, побачивши на півночі Італії ціле поле розквітлих соняшників, мимоволі усміхнулась.

В Італії в червні минулого року відбувся з'їзд Міжнародної Асоціяції Українців. Було проголошено МАУ, в жовтні 1989 року була утворена Республіканська Асоціяція українознавців, а слідом за тим заіснували національні асоціяції україністів у США, Канаді, Італії, Польщі, Німеччині та інших країнах. О. Пахльовська запитала віцепрезидента РАУ — чому це стало можливим тепер. І дістала відповідь, що тепер ослабли основні пружини імперії, імперські два слова „не пущать" розширилися, прийшли нові слова, що їх можна вже перекласти на інші мови, є слова часто вживані „дружба народів", значить існують народи. Україна ж до XVII ст. своєю культурою була знана в Європі, мала найтісніші духовні зв'язки з країнами Західної Европи, зокрема інтенсивний культурний обмін був з Італією. Хоч імперія російська далі боролася „за Україну", настала герматизація культурного процесу в Україні, не існувало її зв'язків зі світом, уведено заборону української мови, навіть неможливо було мати перекладів з інших літератур. Тому й витворилась така ситуація, що й тепер не всі европейці розуміють, що Україна — це не Росія. Сталося це через продуману і підступну політику з боку Росії. Зараз нарешті є можливість відбудови державних організаційних структур на національному ґрунті, повільно, але проходить процес у світі пізнання своєрідности української культури, історії, духовости в цілому.

І саме Італія стала першою країною розгерматизації України. Бо ця країна вистраждала сама розуміння специфіки національних проблем. Їй відомі давні традиції славістики, вони в Італії давно існують, бо в ній існує шляхетність гуманітарного мислення, вона ж батьківщина гуманізму. Визначний славіст Санте Грачотті, академік Римської академії дей Лінчеї, в ті часи директор Інституту слов'янської філології при Римському університеті, був єдиним на закритті IX конґресу славістів в 1983 році в Києві, що говорив українською мовою. Був виступ ще однієї учасниці, але вона казала: „Дякую вас!", а один академік говорив російською мовою і казав „Благодарю вам!..." На тому з'їзді запам'ятала Оксана як дивився гість на стіни Київської академії з військовим училищем внутрі. Дивився і мовчав, і всі мовчали, бо було довкруги багато літературознавців у цивільному.

(далі буде)

ПОДЯКА ПАНІ НАТАЛІ КОГУСЬКІЙ

Точно цього року кінчається десять років, відколи я почала дописувати до англійської частини журнала Промінь.

Моя думка тоді була висувати справу Міжнародної Амнестії. В тих роках, майже кожного тижня, появлялися імена українських політв'язнів на списках Негайної Акції Міжнародної Амнестії. Ця організація постійно виступала на захист українських дисидентів.

Признання та похвала належить Пані Наталі Когуській, що вона відразу зрозуміла важливість цього світового руху в обороні людських прав і постійно поміщувала на сторінках Проміня всі заклики, новини, інформації, тощо. Я вельми вдячна їй за присвячення так багато уваги на це гуманне діло.

Протягом цих десять років ми ніколи не уявляли собі, які великі зміни розвинуться в Східній Європі та в самому Совєтському Союзі. Така надзвичайна подія, як 16-го липня, 1990 року, коли Верховна Рада України в Києві прголосили Україну суверенною державою.

Сотки тисяч українців в Канаді та в діяспорі безмежно радіють з приводу культурно-політичного відродження в Україні.

З яким захопленням ми тепер читаємо про тих, котрі беруть провідну ролю в цім відродженню України, про котрих ми ще не так давно на директиви із Міжнародної Амнестії, писали листи та висилали телеграми в їх обороні — такі як Левко Лук'яненко, Юрій Бадзьо, Іван Кандиба, Ольга Гейко-Матусевич, Оксана Мешко, Оксана Попович, Микола Горбаль, Віталій Калиниченко і це ще не всі.

Споминаємо із смутком тих, що не пережили страждання в Совєтському Ґулаґу — Василя Стуса, Юрія Литвина, Олексія Тихого, Валерія Марченка, та багатьох інших.

Радо вітаємо з Канади таких борців за волю як отця Василя Романюка, який повернув додому і зараз є Єпископ відродженої Української Автокефальної Православної Церкви в Україні.

Вітаємо бувших політв'язнів, які тепер прибувають заради Народного Руху та виступають, як громадські діячі або Народні Депутати України — Михайло Горинь, Євген Сверстюк, Вячеслав Чорновіл... їх імена з'являлися на списках Міжнародної Амнестії, як також на сторінках журнала Промінь завдяки редактора Когуської.

І так я почала дописувати до журналу Промінь. В свій час Пані Когуська запропонувала, що б я далі приготовляла статті до англійської частини на різні теми. Я взяла цю пропозицію, як моє завдання, а що Пані Когуська дала мені вільну руку, то це уможливило мені писати, що мені було цікаве або що вважала цікаве читачам.

За цих десять років я пізнала колосальну працю нашої редакторки. Пані Когуська, за останніх тридцять років Ви працювали жертвенно для великої ідеї, щоби піднести на вищий ступінь нашу народну свідомість, нашу культуру, наше знання. Складаю Вам щиру подяку за цілковиту посвяту, за віддану службу. Дякую Вам за Вашу прихильність та терпеливість до мене особливо. Висловлюю глибоку до Вас пошану і бажаю Вам доброго здоров'я та ще довгих і творчих років.

Ольга Райчиба

СОБОР...

меню з надгробних плит колишнього цвинтаря, зарослий сад...

Люди хочуть бачити красу й порядок в цих історичних місцях...

Довкола древньої Святині Київської Русі-України...

В році 1978-му Собор Святої Софії в Києві помальовано ззовні білою фарбою з ніжно-зеленим орнаментом у квадратиках. Світло-ясний і чистий Собор стоїть величною Святинею Києва, і проміння ясного сонця втішаються в його білих склепіннях і в золоті піднебесних бань. Це воно — сонце — є одиноким свідком великої історії Собору, свідком вічним і незмінним...

А Собор Святої Софії Київської залишається й далі музеєм — „Архитектурно-історичним Заповідником, Софійський Музей", як звуть його в наш час...

Не чутно дзвонів, славних Київських дзвонів, що століттями сповіщали хвалу Богові на Горах Київських...

Не зносяться молитви до Бога в Матері Городів Київської Русі-України, Святого Града головній Святині — Соборі Святої Софії, молитви за Київ і Русь-Україну, за український народ...

Не чутно ангельських голосів славних київських хорів, що віками восхваляли Бога-Вседержителя, що з висот споглядає „на люди своя"...

Лише одиноко простягає руки до Бога у щирій молитві Богоматір-Оранта і безмовно моляться з Нею всі Святі Апостоли, Евангелисти, Великомученики, Князі Київськоі, Гетьмани, Провідники і Митрополити з духовенством і вірними, народом українським по всьому світі розкиданим...

Прочитавши цей нарис, Ви теж ніби побули в Славній Святині нашій на Горах Києва в столиці України...

А побути в Золотоверхім Соборі Святої Софії в Києві — це духово стати на коліна і молитися все життя і по всіх світах молитися разом з

☞

З НАГОДИ 30-ЛІТТЯ „ПРОМЕНЯ"

САСКАТУН, САСК.

Відділ Союзу Українок Канади ім. О. Кобилянської в Саскатуні влаштував в неділю 24-го червня ц.р. імпрезу на вшанування 33-ї річниці існування Жіночої сторінки Союзу в „Українському Голосі" (1927-1960) і на відзначення 30-ліття журналу „Промінь", пресового органу організації.

Імпрезу відкрила культ-освітня референтка відділу Марія Воронюк, голова Крайової Управи Союзу Українок Канади, короткою промовою про жіночу пресу і заслуги Жіночої сторінки.

Для організації преса потрібна як середник для об'днання, розбудови і скріплення її для дальшого розвитку, сказала вона. Українські жінки в Україні ще за часів Наталі Кобринської думали про жіночу пресу, але бракувало фондів на такий почин. З тих часів першою жіночою публікацією був альманах „Перший Вінок" (1887) і три випуски „Нашої Долі" (1893-1896). Декілька літ пізніше в Галичині були спроби видавати жіночу газету, але через брак грошей жодна газета не втрималася. Аж 1925 року Жіноча Кооператива „Українське народне мистецтво" у Львові почала видавати місячний журанл „Нова хата" для плекання домашньої культури та народного мистецтва. Того самого року Олена Кисілевська з Коломиї приступила до видання газети „Жіноча доля" на свій власний кошт. Обидва ці видання українське жіноцтво радо прийняло в Західній Україні і в Канаді. Союз Українок у Львові приступив до видання свого пресового органу „Жінка" 1935 року.

Ці три жіночі видання з України служили нашим потребам в Канаді і Союз Українок Канади розповсюджував їх між українцями. В 1939 році совєти окупували Західну Україну і зліквідували всі видавництва та розв'язали організації. Ми в Канаді дуже відчули брак цих трьох публікацій і вже тоді зроди-

---

Богоматір'ю Орантою і всіма Святими в Софійському Соборі до Вседержителя — Бога, щоб зберіг „град наш Київ" — матір городів Київської Руси-України, всю Україну і нарід наш в рідному краю і по всьому світі розкиданий!...

Зберіг і вернув волю, честь і славу Україні! Щоб восхваляв свобідно народ український Ім'я Його, Творця-Вседержителя, в Славній Святині поміж славними Святинями Світу — Соборі Святої Софії в Києві.

Восхваляв знову і на віки-вічні!

Англія,
Жовтень 1978-85 рр.

Зліва направо: Н. Буряник, І. Залещук, М. Воронюк — голова С.У.К., А. Михайлюк (промовляє перед мікрофоном) — голова відділу ім. Ольги Кобилянської в Саскатуні, А. Клапущак, Е. Табашнюк.

лася думка між провідними жінками подумати про незалежний жіночий журнал, але це було тільки бажання, бо фондів не було.

Розуміючи вагу друкованого слова для організації, на першому жіночому з'їзді в Саскатуні 1926 року, коли зорганізовано Союз Українок Канади, Анна Чепесюк-Стахів зреферувала справу потреби жіночої сторінки для новозформованої організації. З'їзд ухвалив відкрити таку сторінку в „Українському Голосі".

Дирекція „Українського Голосу" відпустила місце безплатно і сторінка появилася 1927 року та проіснувала до 1960 року, коли приступлено до видання „Променя". Це була перша Жіноча сторінка в Канаді спонзорована жіночою організацією. Сторінкою займався вибраний на крайовому з'їзді редакційний комітет, голова якого виконувала обов'язки редакторки. Головами були: Савеля Стечишин, Тетяна Кройтор, Стефанія Бубнюк, Дарія Янда, Наталія Когуська.

В 1948 році Савеля Стечишин започаткувала в сторінці колонку „ДОВКОЛА ДОМУ", яка була популярною і проіснувала 25 років.

За 33 роки свого існування Жіноча сторінка виконала велику ролю: виховала ціле покоління жінок в національному дусі, поставила організацію на здоровий ґрунт, дала основу до дальшого розвитку і зродила потребу на виданя журналу „Промінь". Ми з пошаною і глибокою вдячністю згадуємо тих наших трудолюбивих діячок, що займалися сторінкою 33 роки, — закінчила свою вступну промову Марія Воронюк.

У розваговій частині програми Каруся Клапоущак відіграла скрипкове сольо у супроводі піяністки Рахилі Вівчар. В імпрезі взяла участь Анна Іванчук голова Провінційної Екзекутиви Саскачевану. Вона привітала зібраних і висловила подяку ред. Наталі Когуській та дописувачам за працю для „Променя". Катедральний жіночий хор під дириґентурою Лаврентія Клапоущака відспівав дві народні пісні.

Головну доповідь виголосила Марія Гарбус, кореспонденційна секр. відділу, яка була довгі роки референткою „Променя". Її представила Емілія Табашнюк. Про потребу власного журналу була мова кілька років. На крайовому з'їзді в Едмонтоні 1959 року було прийнято остаточне рішення видавати журнал, не зволікаючи. Для започаткування такого проєкту треба було перше розбудувати фінансову базу. Для того проведено інтенсивну кампанію за фондами і за передплатниками наперед. Централя Союзу Українок Канади розіслала до відділів запитник про назву журналу. Наш відділ ім. О. Кобилянської в Саскатуні вибрав назву „ПРОМІНЬ" і цю назву крайова управа прийняла.

Нарешті появився „ПРОМІНЬ" 1960 року на доброму папері, ілюстрований, з різноманітним матеріялом з українського життя, за редакцією п. Наталії Когуської і за допомогою редакційної колегії. Як пресовий орган Союзу Українок Канади „Промінь" обговорює організаційні справи, інформує про традиції нашого народу, навчає про українське народне мистецтво, подає вказівки національного виховання,

Зліва направо: М. Воронюк — голова С.У.К., М. Дорош (промовляє) — референт „Променя" відділу ім. О. Кобилянської в Саскатуні, А. Михайлюк — голова відділу ім. О. Кобилянської в Саскатуні.

Зліва направо: М. Дорош — референт „Променя" у відділі ім. Ольги Кобилянської в Саскатуні, С. Сенишин — бувша голова відділу, І. Залещук — бувша голова відділу, М. Воронюк — голова Союзу Українок Канади, А. Михайлюк (перед мікрофоном) — голова відділу ім. Ольги Кобилянської, А. Клапущак — бувша голова відділу ім. Ольги Кобилянської, Е. Табашнюк — бувша голова відділу, М. Гарбус — бувша референтка „Променя", І. Іванчук — голова Провінційної Екзекутиви С.У.К. Саскачевану.

має окремий відділ для дітей та для господинь.

Відділи вибирають референток, які дбають про передплати та пожертви на пресовий фонд журналу. „Промінь" став популярним журналом і відділи дбають про його фінанси.

Святкуючи 30-ліття існування „Променя", належить висловити глибоку подяку і сердечне признання редакторці Наталії Когуській за її невтомну працю для журналу впродовж років його існування, сказала доповідачка.

На закінчення доповіді вона звернулася до учасників дати пожертву на „Промінь" у конверти розкладені на столиках.

Анна Федейко, протокольна секретарка відділу, подякувала пані Гарбус за таку широку інформативну доповідь і заклик до учасників дати свою датку на „Промінь". Референтка журналу Марія Дорош закликала збільшити число передплат у відділі і не спізнюватися з відновою передплат.

Хор сеньйорів при Катедрі проспівав кілька народних пісень під проводом Станіслава Гавриліва, Марія Воронюк у своєму кінцевому слові подякувала всім учасникам програми й присутнім, котрі так чисельно зійшлися на імпрезі. На закінчення відбулася чайна гостина. Прихід з імрези призначено на „Промінь".

С.С.

30-РІЧЧЯ „ П Р О М Е Н Я"

ВІНДЗОР, ОНТ.

На 49-му Східньопровінційному З'їзді СУС, що відбувся 19, 20 і 21-го жовтня 1990 року в приміщеннях Собору Св. Володимира у Виндзор, Онт. відзначено 30-річчя Органу Союзу Українок Канади „ПРОМІНЬ" і його першої редакторки вельмишановної Пані Наталії Когуської.

Господинею вечора була заступниця Провінційної голови, Марія Макаренко, яка, вітаючи запрошених достойних гостей: Голову Центрального Проводу СУС — Марію Ткачук, голову Краєвого Проводу С.У.К. — Марію Воронюк, голову Краєвого Проводу ТУС — Степана Сеника й голову СУС Фундації д-ра Мирослава Лазаровича, проголосила: „сьогоднішній вечір, це Вечір „Променя", жаль, що немає між нами довголітнього редаактора „Променя" Наталі Когуської. Я вірю, що вона думками з нами, бо журнал „Промінь" — це її дитина й вона ніколи не перестане думати й турбуватися його долею.

Після других привітів журналу й редакторці Наталі Когуській господиня вечора попросила до доповіді Галю Марко.

Пані Галя Марко, яка є довголітньою співробітницею „Променя", виголосила добре опрацьовану доповідь про працю журнала „Промінь" та про його довголітню редакторку Вельмишановну Паню Наталю Когуську. ☞

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

Хвальна Редакціє!

Залучуємо Вам пожертву в сумі $100.00 з нагоди 30-ліття журналу „Промінь". Бажаємо дальших успіхів!

За Відділ Товариства Православних
Українців Кананди — Саскатун,
Михайло Сорочка, голова

———————

Шановна Редакціє!

Висилаю $10.00 на журнал „Промінь". Нашій новій редакторці пані Гринь бажаю кріпкого здоров'я і гарних успіхів в праці.

З пошаною

Ольга Хомич
Торонто

———————

Шановна Редакціє!

Включаю чек на $150.00 на фонд журналу — 30-ліття.

Бажаю нашій дорогій редакторці пані Наталії Когуські міцного здоров'я і ще многих, щасливих літ відпочинку після такої взірцевої редакторської праці.

Тисячі нас, Союзанок, щиро-сердечно вдячні Вам за Вашу довголітню, зразкову відданість для нашого „Променя" і для справ Союзу.

Також щиро дякую пані Е. Білич за інформативну статтю про нову редакторку. Вітаю Вас, пані Гринь, і щасти Вам Боже в цій важливій праці. Ми всі з Вами.

З глибокою пошаною

Анастасія Шемелюк-Радомська
бувша голова Союзу
Едмонтон

———————

Шановна управа і всі працівники журналу „Промінь!"

Вітаю Вас і складаю Вам усім велику подяку за добру українську працю! Нехай Господь Всевишній нагородить усіх Вас Своєю ласкою.

Висилаю $15.00 на потреби журналу „Промінь".

З щирим привітом до Вас усіх

Александра Пригорницька
Торонто

———————

Шановна пані редакторка журналу „Промінь" Олена Гринь!

Бажаю Вам кріпкого здоров'я, баагто сили та витривалости у Вашій так дорогоцінній праці редактора журналу „Промінь". Це не легка і не аби яка відповідальність. Ми — відділ жіночого товариства імени „Доньки України" у Монтреалі щиросердечно вітаємо Вас! Бажаємо Вам багато успіхів.

Щасти Вам Боже на все добре!

З великою пошаною до Вас

Т. Сидоренко
референтка, Монтреал

———————

До Редакції й Адміністрації журнала „Промінь"!

З нагоди 30-ліття журнала „Промінь" щиро вітаю і висловлюю своє признання редакції на чолі з панею Наталею Когуською. Журнал „Промінь" завдяки Вашій посвятній праці виріс на один із найкращих жіночих журналів у діяспорі. Я дуже радію, бо я була одна з перших співробітниць.

Рівночасно щиро вітаю нову редакторку журналу „Промінь", пані Лесю Гринь, і бажаю їй дуже успішної дальшої праці на користь журналу. Усім Вам, і Журналові „Промінь" кличу: На Многі Літа! Дай Боже нам дочекатися вільної соборної України, яка завзято бореться тепер, щоб скинути невільницькі довголітні окови.

З нагоди 30-ліття журнала „Промінь" присилаю Вам $30.00 як ювілейний дар.

З пошаною

Лариса Мурович-Тимошенко
Страрфорд

———————

Шановна Редакціє!

З сумом довідалася, що довголітна редакторка журналу „Промінь" передала своє керівництво і відповідальність новій редакторці. Пані Н. Когуську ми знали на протязі 30 років. Вона відвідувала нас і тримала тісний зв'язок з читачками і членками Союзу особисто або через журнал, чи на з'їздах. Вона була за провідницю, учительку і приятельку. Бажаємо їй кріпкого здоров'я та успіхів на новому етапі життя.

Новій редакторці пані Гринь бажаємо, щоб нові „черевики" їй добре пасували на нозі, підтримувати тісні зв'язки з пані Когуською. Бажаю успіхів і витривалости на новій відповідальній праці.

З пошаною

Ю. Головата
Етобиковк

В доповіді вона цитувала кількох письменників, а між іншими і буковинського співця Сидора Воробкевича, який писав: „Ой шануйте, поважайте свою рідну мову і учіться розмовляти своїм РІДНИМ СЛОВОМ!" До тих слів бесідниця нав'язувала повсякчасну працю пані Когуської, що ввесь час напоминала у „Промені" про рідну мову і виховання наших дітей в українському дусі. Журнал „Промінь" був справжнім „Смолоскипом", що кидав ясне світло на шлях праці не тільки членок Союзу Українок Канади, але й цілого українського суспільства. Рясні оплески часто переривали її доповідь, якою вона зворушила душі й серця своїх слухачів.

По доповіді господиня вечора проголосила збірку для „Променя", яка принесла $718.00. При солодкім і чаю учасники цього вечора ще довго обмінювались думками.

Молитвою о. Володимира Макаренка закінчено цей гарний вечір, після якого для молоді була забава з танцями.

Учасник В. М.

БЛ. П. ТЕОДОРА (ДОЦЯ) ГАВРИСИШИН

ВІННІПЕҐ, МАН.

В неділю 7 жовтня 1990 р., о годині 11:30 ранку, в час читання св;ященичої молитви на вихід душі, спокійно упокоїлася в Бозі бл. п. Теодора Гаврисишин, проживши 79 років. Після лікарської діяґнози недуги рака, Теодора Гаврисишин пробула три тижні в лікарні Мізерікордія в Вінніпезі; з лікарні вона перейшла до приватного дому своєї довголітньої товаришки Анни Фіґус-Ралько і була під її опікою п'ять тижнів. Відчуваючи наближення своєї кончини, Теодора 1 жовтня повернулася до лікарні знову, де й упокоїлася в Бозі. Перед смертю прийняла Таїнства Сповіді, Причастя і Маслосвяття. Вона упокоїлася в присутності своїх друзів і племінниці Надії Галкієр з Едмонтону.

Теодора, уродженка Вінніпеґу, дочка Юзефи й Матвія Гаврисишинів, — це довголітня працівниця видавництва „Українського Голосу", де була секретаркою, адміністраторкою, скарбником та діловим управителем. В рр. 1973-1983 вона працювала в Колеґії Св. Андрея, як екзекутивна й академічна секретарка та реєстраторка. В липні 1983 р. відійшла на емеритуру.

У Централі Союзу Українок Канади — Теодора, членка крайової управи, рекордова секретарка, кореспондеційна секретарка та голова видавничої комісії.

В Провінційній Екзекутиві Союзу — 1964-1970 голова Манітобської Провінційної Екзекутиви Союзу Українок Канади.

В Відділі ім. Л. Українки у Вінніпезі — в році 1941 одна з основниць відділу та його перша секретарка, а від 1944 до 1947 рр. — голова того ж відділу. Цих три роки були дуже важливими. Це був світлий і радісний час для нашого громадянства, бо в той час створилася ідея набуття будинку Колеґії Св. Андрея, яка здійснилась його офіційним відкриттям 22-го листопада 1946 р. Відділ в той час перебував при Колеґії і всю свою увагу звернув на здобуття фондів для Колеґії (умеблювання, бібліотеки і т.п.). Після 1947 р. Теодора виконувала керівництво молодшого відділу СУМК при відділі та входила до надзірної ради старшого відділу СУМК при Катедрі, який зорганізувався 1952 р. Теодора була два роки головою Манітобської Філії Музею СУК.

Теодора була членкою крайової управи Комітету Українок Канади, скарбником, членкою контрольної комісії та заступницею голови, 1959-1961 роки — головою Комітету Українок Канади, відділ у Вінніпезі.

В рр. 1964-1974 — Теодора була членкою Дирекції Шевченківської Фундації, була секретаркою та секретарем-скарбником. Теодора — довголітня членка дирекції Допомоги Українців Канади, а пізніше Суспільної Служби Українців Канади.

На 14-му Конґресі Українців Канади, що відбувся у Вінніпезі 10-го жовтня 1983 р., Теодору Гаврисишин за за її заслуги для української громади відзначено Шевченківською Медаллю.

В Катедрі Пресвятої Трійці у Вінніпезі займала різні пости в екзекутиві та в комітетах від самих початків її існування. 1967-68 рр. — секретар-скарбник керівного Ювілейного Комітету 50-річчя Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

Від 1974 р. є кореспондеційною секретаркою Манітобської філії Українського Музею Канади СУК.

Крім участи в різних українських товариствах вона бере активну участь в канадсько-суспільних організаціях — 1960-1961 р. — скарбник приятелів Вінніпезької Публічної Бібліотеки (Friends of the Winnipeg Public Library). 1964-1970 — член управи Manitoba Provincial Council of Women. !971 р. була нагороджена довічним членством Жіночої Ради.

Маючи замилування до мистецтва слова, вона дуже часто брала участь в мистецьких імпрезах художнім читанням, рецитаціями та брала участь у підготовці театральних вистав.

Теодора Гаврисишин була чесною людиною й сумлінною працівницею, вона була активною до самої своєї короткої недуги й відходу до лікарні.

Похорон бл. п. Теодори Гаврисишин відбувся з Катедри Пресв. Трійці в Вінніпезі 9 і 10 жовтня; її тлінні остатки поховані на цвинтарі Ґлен Іден. Похоронні Відправи служили Отці Протопресвітери; Сергій Кіцюк, Дмитро Лучак і Степан Ярмусь.

Труноносцями були: Володимир Басараб, д-р Бог-

КВІТИ НЕЗАБУТНІМ

Посилаю $15.00 на фонд журналу у пам'ять мого **дорогого мужа.** Вічна йому пам'ять! А Вам всім бажаю доброго здоров'я.

З пошаною до Вас,

Анна Сокундяк
з родиною
Саскатун, Саск.

———————

На свіжу могилу моєї довголітньої і дорогої приятельки, бл. п. **Наталії Вацик,** яка упокоїлась 15-го вересня, складаю невянучі цвіти на її могилу і засилаю $25.00 на журнал „Промінь" у її невмирущу пам'ять.

Синові Іванові, доні Орисі з родиною, і братові Макарові висловлюю моє найщиріше співчуття.

Всі ми, хто знали пані Наталю, оцінювали наше знайомство з нею і відчуваєм її утрату.

Марія Пресунька
Мисисаґа, Онт.

———————

В четверту річницю упокоєння мого дорогого мужа, тата і дідуся **Василя Мединського** замість квітів складаємо $35.00 на пресовий фонд журналу „Промінь".

Покійному Вічна Пам'ять!

дружина Стефанія,
діти і внуки
Монтреал, Кв.

———————

Замість квітів на могилу дорогого, незабутнього вуйка, **Николая Лабюка,** — упокоївся 24-го лютого 1980, складаю в його пам'ять як невянучий вінок $20.00 на журнал „Промінь".

Марія Кіндрацька
Порт Алберні, Б.К.

У світлу і незабутню пам'ять нашої дорогої членки, бл. п. **Ангелини Сороковської,** яка упокоїлась 18-ого серпня 1990 р. замість квітів на її свіжу могилу засилаємо наш скромний дар $25.00 на журнал „Промінь".

Вічна їй пам'ять!

за заряд відділу О. Кобилянської
у Мічам, Саск.

———————

Замість квітів на могилу мого дорогого мужа, бл. п. **Василія Матійовського** — відійшов у вічність 21 листопада 1977 р., складаємо нев'янучий вінок та у його пам'ять даруємо $15.00 на журнал Промінь".

Дружина Анна з родиною
Овквирн, Ман.

———————

У 11-ту річницю упокоєння моєї дорогої і незабутньої дружини, мами, баби і прабаби, бл. п. **Василини Никифорук,** яка упокоїлась 19-ого листопада 1979-ого року, в її пам'ять складаю $25.00 пресфонд „Променя".

Хай світла пам'ять про неї збережеться вічно живою між нами!

муж Андрій Никифорук
з родиною
Норт Бетелфорд, Саск.

дан Халатурник, д-р Ігор Майба, Богдан Музика, Роман Павлик і Андрій Сірий.

На заупокійній тризні Теодору Гаврисишин прощали: від Колеґії Св. Андрея — ректор Роман Єринюк; від Катедральної Громади — заст. голови Петро Ольховецький; від Манітобської філії Музею СУК — Галина Богонос; від відділу Комітету Українок Канади — Тамара Гавришків; від провінціяльної Управи СУК — Соня Бейзик, голова, від Союзу Українок Канади ім. Лесі Українки — Анастазія Міщук, від Дирекції Видавництвої Спілки „Тризуб" — д-р Ігор Майба. Теодору Гаврисишин прощає вся українська громада Канади. Вічна Її Пам'ять!

Анна Фіґус-Ралько

PROMIN 30th ANNIVERSARY PRESS FUND DONATIONS

Our sincere thanks to the following subscribers who have sent in donations for Promin's 30th Anniversary Press Fund. Your continued support is truly appreciated.

Nancy Shemeluck-Radomsky (Edmonton, Alta.)	$150.00
Ukrainian Self-Reliance Assoc. Saskatoon Branch	100.00
Mrs. Phyllis Kruhlak (Edmonton, Alta.)	30.00
Mrs. L. Murovycz-Tymoshenko (Stratford, Ont.)	30.00
Florence Pachkowski (Burnaby, B. C.)	20.00
Mrs. Alexandra Pryhornysky (Toronto, Ont.)	15.00
Mrs. Olga Chomycz (Etobicoke, Ont.)	10.00
Mrs. Maria Zymowec (St. Leonard, Que.)	10.00
Mrs. Anna Foremsky (Edmonton, Alta.)	5.00
Mrs. M. Gala (Kenora, Ont.)	5.00
Mrs. Stephanie Holowach (Kirkland, Qie.)	5.00
Julia Holowaty (Etobicoke, Ont.)	5.00
Mrs. T. Sydorenko (Montreal, Que.)	5.00
Mrs. Anna Tkaczuk (Calgary, Alta.)	5.00

ПОПРАВКИ

Просимо вибачення за неточність.

В числі 9, вересня 1990 р. на ст. 30 у побажанні з нагоди 40 літнього ювілею подружжя Едварда і Галі Клапущак з Ріджайни, підписано: Едвард і Галина Клапущак, має бути: Едвард і **Галя Клапущак.**

———————

В „Промені" число 9, вересень 1990 р. на ст. 22 в збірці на організаційний фонд Союзу Українок Канади пропущено ім'я **Анни Шавель,** яка подарувала на Орг. фонд С.У.К. $10.00.

———————

В числі 1, січень 1990 року, на ст. 14 в розділі „Пожертви з нагоди 30 ліття" сторінка 5 знизу написано: П-тво Михайло і Анна Швець, Давфин, Ман. жертвували $50.00; треба: **Никола** і Анна Швець.

ВИДАННЯ, КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В ЦЕНТРАЛІ УКРАЇНОК КАНАДИ

В САСКАТУНІ, САСК.

РЕЛІГІЙНІ	**ЦІНА**
СВЯТА ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ, Прот. д-р І. Стус (Feast DAYS OF THE ORTHODOX CHURCH) Bilingual	5.00
ІСТОРИЧНІ	
ЧВЕРТЬ СТОЛІТТЯ (м'яка обкладинка)	1.00
ПІВСТОЛІТТЯ НА ГРОМАДСЬКІЙ НИВІ, Н. Когуська (A HALF-CENTURY OF SERVICE TO THE COMMUNITY) Bilingual	40.00
НАРИСИ З УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ — 3 томи, С. Стечишин, С. Яременко, В. Ревуцький, І. Кейван (ESSAYS FROM THE UKRAINIAN KULTURE) Bilingual	20.00
UKRAINIAN CANADIANA (English only)	10.00
ЛІТЕРАТУРА	
НА ПОШАНУ ЛЕСІ УКРАЇНКИ	5.00
МИСТЕЦТВО	
UKRAINIAN EMBROIDERY DESIGNS AND STITCHES (English only)	8.00
UKRAINIAN EMBROIDERY DESIGNS AND STITCHES (Sheets)	3.00
SPECIMEN EMBROIDERIES OF THE PEASANT HOME INDUSTRY IN BUKOVINIAN (Bilingual)	30.00
UKRAINIAN DAUGHTERS COOK BOOK Regina UWAC	12.00
ПРОГРАМИ	
НА КРИЛАХ ПІСЕНЬ, ПІСНІ З НОТАМИ, слова Л. Українки	1.00
ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА	
П'ЄСИ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ	1.00
ДИВИСЬ-СЛУХАЙ-ГОВОРИ С. Василишин Кн. 1, 2, 3	5.00
ЗБІРНИК ДЛЯ ДІТЕЙ, А. Данилович	5.00
РЕЛІГІЙНІ ПІСНІ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ, П. Пауш	1.00
ДУХОВНІ ПІСНІ	4.00
PROMOTIONAL SUPPLIES	
ПОРТРЕТИ Л. УКРАЇНКИ, О. КОБИЛЯНСЬКОЇ	each 1.00
ПРАПОРИ З ІМ'ЯМ ВІДДІЛУ НА СТРІЧЦІ	35.00
ГРАМОТИ: 25-літ, Почесні, бланки грамот — можна висувати роки	1.75, 2.75, 3.00
SMOLOSKYPS	10.00
SPOONS WITH SMOLOSKYP	5.00
HASTI NOTES AND ENVELOPES WITH SMOLOSKYP INSIGNIA	Doz. 3.00
PLACE CARDS WITH SMOLOSKYP INSIGNIA	50 cards 10.00
SERVIETTES WITH SMOLOSKYP INSIGNIA	18 штук і Tax 2.75
POST CARDS: St. Volodymyr, St. Olha, St. Volodymyr and St. Olha	each 0.50
VIDEO CASETTE: V.C.R. 100th ANNIVERSARY UKRAINIAN WOMEN'S MOVMENT Part I English only	20.00

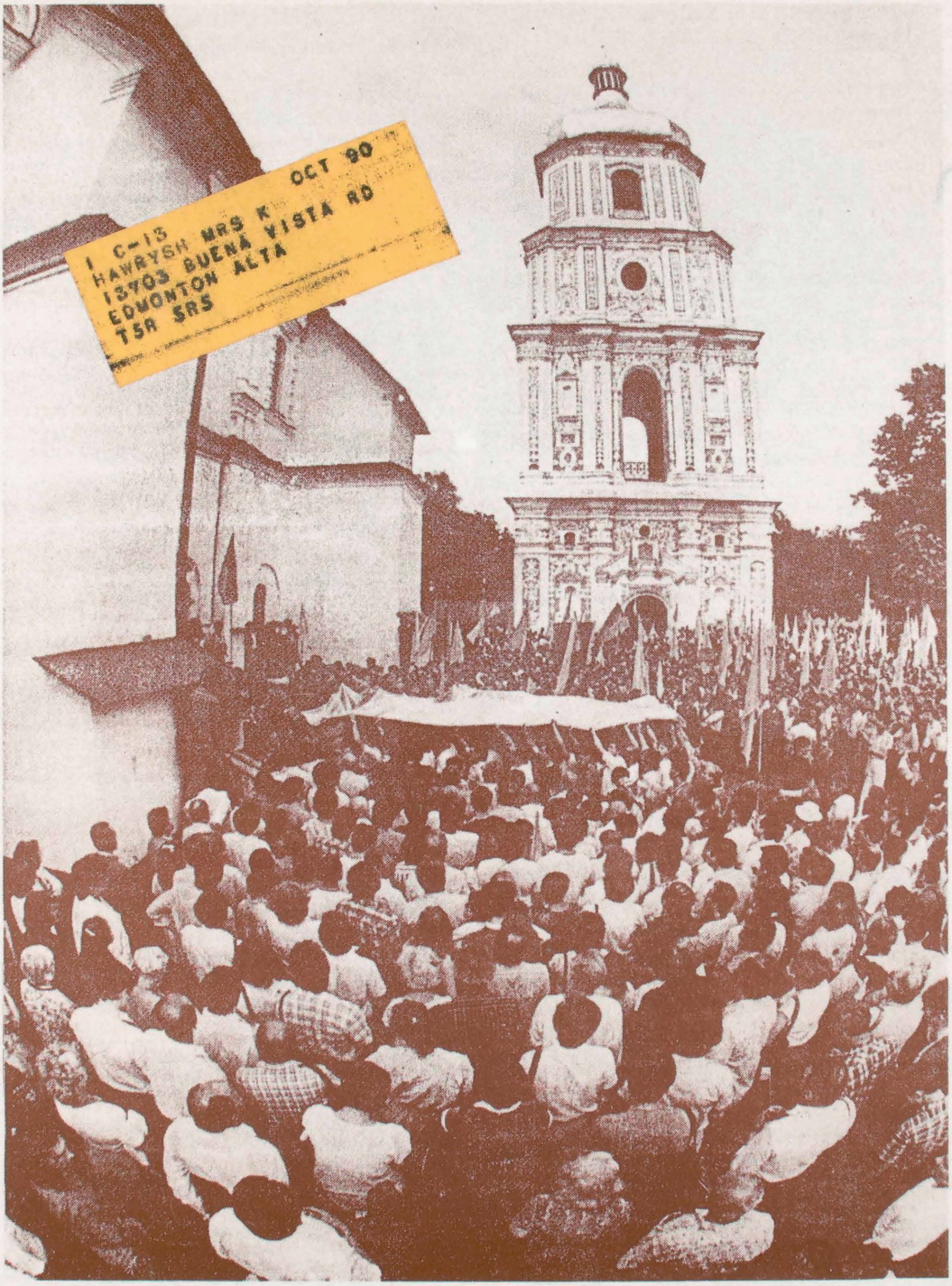

Посвячення національного прапора України коло Софійського Собору в Києві.